

IDŐKÖZI JELENTÉS

2019
ÁPRILIS

Beszámoló az MNB 2019 első negyedévi tevékenységéről

2019
ÁPRILIS

A Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. tv. előírja, hogy az MNB a monetáris folyamatok alakulásáról és alapvető feladatai körébe tartozó egyéb lényeges kérdésekről – amennyiben törvény eltérően nem rendelkezik – legalább negyedévente jelentést készít és hoz nyilvánosságra. Az ennek az előírásnak megfelelően kialakult MNB-s publikációs rend egyik eleme az évente kétszer megjelenő Időközi jelentés.

A jelentés nem tartalmazza a Pénzügyi Békéltető Testület beszámolóját.

A jelentés a 2019. március 31-ig terjedő időszak adataira épül.

Kiadja: Magyar Nemzeti Bank

Felelős kiadó: Hergár Eszter

1054 Budapest, Szabadság tér 9.

www.mnb.hu

Tartalom

1. Monetáris politika	5
2. A pénzügyi közvetítőrendszer stabilitása	11
3. Az MNB felügyeleti tevékenysége	15
4. Az MNB fogyasztóvédelmi tevékenysége	20
5. Szanálás	23
6. Devizatartalékok	24
7. Készpénz-logisztikai tevékenység	25
8. Pénzforgalom és értékpapír-elszámolás	31
9. Az MNB statisztikai tevékenysége	33

1. Monetáris politika

A Monetáris Tanács a márciusi Inflációs jelentés publikálása előtt áttekintette az inflációs és makrogazdasági folyamatokat. A globális inflációra az elmúlt hónapokban csökkenő tendencia volt jellemző, miközben a világpiacon az olajárak emelkedtek. Az eurozónában az infláció a 2 százalékos cél alatt alakult a romló konjunktúra következtében, és ezzel összhangban a maginfláció alakulása is visszafogott árdinamikát mutatott. A hazai inflációt továbbra is a változékony tételek befolyásolták, ezért a kilátások megítélésében nagyobb figyelmet kapnak a tartós tendenciákat megragadó alapfolyamat-mutatók. Az év eleji hónapokban a korábbi évekhez képest erőteljesebb, a szolgáltatások széles körét érintő áremelkedés volt tapasztalható, ami az adószűrt maginfláció emelkedéséhez vezetett. Ezzel az éves fogyasztóiár-index immár 2018 közepe óta folyamatosan 3 százalék körül ingadozik, míg az adószűrt maginfláció 2019 elején 3 százalékra emelkedett. **Az MNB elérte inflációs célját. A következő negyedévekben az infláció várhatóan a 3 százalékos jegybanki cél körül ingadozik, míg az adószűrt maginfláció tovább emelkedik az őszi hónapokig, majd 2019 végétől mérséklődik.** Az infláció és az adószűrt maginfláció alakulását meghatározó tényezőkben **kettősség figyelhető meg. A változatlanul élénk belső kereslet emeli, míg a romló külső konjunktúra fékezi az áremelkedés ütemét.** Az EKB legújabb előrejelzése szerint a globális konjunktúra lassulása következtében az eurozóna inflációs alapfolyamatai várhatóan tartósan visszafogottak maradnak.

2019-től a gazdasági növekedés fokozatos lassulása várható, ugyanakkor a reálgazdasági felzárkózás a következő években is folytatódik. A gazdasági növekedés alakulásában továbbra is meghatározó szerepe lesz az erősödő belső keresletnek. A beruházási ráta magas szinten stabilizálódik a hitelpiacok folytatódó dinamikus növekedésének köszönhetően, míg a reáljövedelmek emelkedése a lakossági fogyasztás és a megtakarítások további erősödéséhez járul hozzá. A beruházások emelkedése 2019-ben általánosan (vállalatok, állam, háztartások) folytatódik. 2020-tól ugyanakkor a magánberuházások további növekedése mellett – a magas bázist követően – a kormányzati beruházások mérséklődése várható. Az uniós források effektív felhasználása 2019-ben éri el a csúcspontját, majd fokozatosan csökken. A gyengülő külső – elsősorban európai – kereslet miatt a hazai export 2019-ben elmaradhat a korábban prognosztizált pályától. Ezzel szemben az ipari ágazatok széles körét érintő új exportkapacitások kiépülésének és a szolgáltatás-export további dinamikus bővülésének köszönhetően az exportpiaci részesedésünk fokozatosan tovább javul.

A gazdaság külső finanszírozási képessége magas szinten stabilizálódik, miközben a folyó fizetési mérleg többlete 2020-tól ismét emelkedik. A tartós külső finanszírozási képességnek köszönhetően a gazdaság nettó külső adóssága 2021-re nulla közelébe csökken. A külkereskedelmi egyenleg mérséklődésével a folyó fizetési mérleg többlete 2018-ban és 2019-ben csökken. A lassuló külső kereslet és a belföldi felhasználás általános emelkedése az alacsonyabb nettó export irányába mutat. Az ország külső finanszírozási képessége stabilan a GDP 2,3 százaléka körül alakul a teljes előrejelzési horizonton. Az alacsonyabb külkereskedelmi egyenleg hatását nagyrészt ellensúlyozza az EU-transzfer növekvő felhasználása, amely főként a tökémerleget érinti. Az új kapacitások kiépülésének köszönhetően az ismét emelkedő külkereskedelmi többlet a folyó fizetési mérleg újbóli javulásához vezet 2020-ban és 2021-ben. **A költségvetés mérsékelt hiánya fennmarad és az államadósság-ráta csökkenése folytatódik.** A költségvetés 2018. évi hiánya a GDP 2,2 százaléka volt, ami kismértékben alatta marad a 2,4 százalékos törvényi előirányzatnak. 2019-ben a költségvetési hiány enyhén alacsonyabban alakulhat az 1,8 százalékos törvényi előirányzatnál, majd 2020-ban is hasonló, a GDP arányában 1,5 százalék körüli hiány várható. Az államadósság-ráta 2,6 százalékponttal 70,8 százalékra csökkent 2018-ban. A magyar és európai uniós költségvetési szabályoknak megfelelően az adósság-ráta a teljes előrejelzési horizonton tovább mérséklődik.

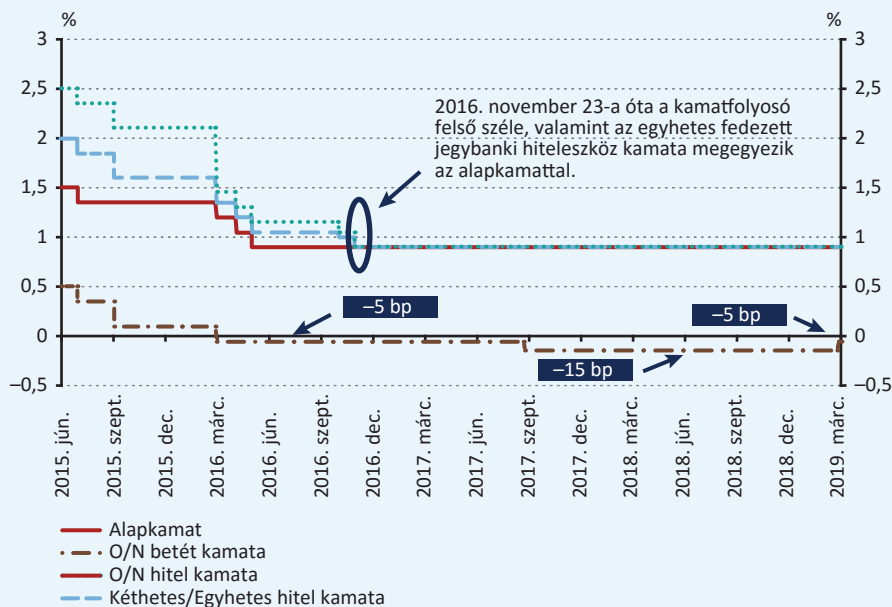
Az elmúlt hónapokban a romló konjunkturális kilátások ellenére is javult a pénzpiaci hangulat, amelynek hatása mind a fejlett, mind a feltörekvő kötvény- és részvénypiacokon érezhető volt. A javuló pénzpiaci hangulatot a korábban vártnál ismét lazább irányba mozduló nagy jegybankok mellett több egyedi kockázati tényező mérséklődése okozta. Utóbbiak közül elsősorban az Egyesült Államok és Kína közötti kereskedelmi tárgyalások kedvező fejleményei voltak meghatározók. 2018 végén még folytatódott a tőkekivonás a fejlett és feltörekvő kötvénypiacokról, ugyanakkor ennek iránya január elején megfordult a kedvezőbbé váló pénzpiaci hangulattal párhuzamosan. A fejlett országok tőzsdeindexei számottevően emelkedtek az időszak során: a december végéig tartó részvénypiaci visszaesést januártól folyamatos emelkedés követte.

Ezzel párhuzamosan a részvénytőke piacok volatilitása is jelentős mértékben csökkent. **A kedvező gazdasági folyamatokat és az ország sérülékenységének csökkenését támasztja alá, hogy az elmúlt negyedévben az S&P és a Fitch Ratings nemzetközi hitelminősítők egyaránt „BBB-” fokozatról „BBB” szintre javították Magyarország adósságbesorolását.** A hosszú hozamok mérséklődésének köszönhetően a hazai állampapírpiazi és bankközi hozamgörbék laposabbá váltak. Az éven belüli hozamok nem változtak számottevően, ugyanakkor a középső és főként a hosszú szakaszon a hozamok jelentősen mérséklődtek, amelynek eredményeként a hazai bankközi és az állampapírpiazi görbe is laposabbá vált. Az időszak során a forint a régiós devizákat meghaladó mértékben erősödött az euróval szemben.

A makrogazdasági kilátásokat kétirányú kockázatok övezik. A Monetáris Tanács a márciusi Inflációs jelentés alappályája mellett két alternatív forgatókönyvet emelt ki. A **magasabb bérnövekedést és dinamikus fogyasztásbővülést** bemutató scenárió megvalósulása az alappályá-előrejelzésnél erőteljesebb gazdasági növekedéshez és magasabb inflációhoz vezet. Az **eurozónát érintő növekedési kockázatok erősödésével számoló alternatív pálya** az alappályához képest alacsonyabb inflációs pályát és visszafogottabb növekedést eredményez. A kiemelt forgatókönyvek mellett a Monetáris Tanács további kockázatként **a lazább külső monetáris politikai környezetet, a fogyasztásbővülés** nagyobb inflációs hatását, valamint **a versenyképességi reformok megvalósulását** valószínűsítő forgatókönyveket tárgyalta.

Az árstabilitás fenntartása érdekében 2019 márciusában a Monetáris Tanács megváltoztatta a monetáris kondíciókat. A Monetáris Tanács a 2016. májusi kamatdöntés óta 0,9 százalékon tartotta az alapkamatot, az egynapos jegybanki fedezett hitel kamatát és az egyhetes jegybanki fedezett hitel kamatát, míg **az egynapos jegybanki betét kamatát 2019. március 26-i ülésén 10 bázisponttal -0,05 százalékra emelte** (1. ábra). Emellett a 2019 második negyedévére megcélzott **átlagos kizsorítandó likviditás nagyságát 100 milliárd forinttal, legalább 300-500 milliárd forintra mérsékelte**, és ennek figyelembevételével határozza meg a jegybanki swapeszközök állományát. A Monetáris Tanács szeptemberi iránymutatásának megfelelően 2019. januártól **az irányadó eszköz szerepét a kötelező tartalék vette át.** A **monetáris politika irányultsága továbbra is támogató.** A támogató monetáris kondícióknak köszönhetően a 3 hónapos BUBOR szintje 0,15 százalék közelében alakult a negyedév során. A **3 hónapos állampapír hozama a nulla körüli szintről eleinte emelkedett, az időszak végére azonban ismét nulla közelébe mérséklődött**, ezenkívül a swappiazi hozamok is csökkentek a negyedév végére.

1. ábra
A Magyar Nemzeti Bank irányadó eszközeinek alakulása

Forrás: MNB.

A Monetáris Tanács 2019 januárjában 1000 milliárd forintos keretösszeggel elindította a **Növekedési Hitelprogram Fix (NHP fix) konstrukciót**. Az új konstrukcióval a Tanács célzottan kívánja elérni a hosszú lejáratú, fix kamatozású vállalati hitelek arányának növelését. A program keretében kibocsátásra kerülő likviditást az MNB alapkamaton kamatozó preferenciális betéti konstrukcióval sterilizálja. A Monetáris Tanács márciusi ülésén bejelentette, hogy a monetáris politikai transzmisszió hatékonyságának javítása érdekében **2019. július 1-jén elindítja vállalati kötvénycsúszási programját, a Növekedési Kötvényprogramot (NKP)**. A 300 milliárd forintos keretösszeggel induló új monetáris politikai eszközzel a Tanács célzottan kívánja elősegíteni a hazai vállalati szektor finanszírozásának diverzifikálását. A jegybank a program keretében a nem-pénzügyi vállalatok által kibocsátott jó minőségű kötvényeket vásárol, és a kötvénycsúszások eredményeként megjelenő többlet pénzmennyiséget az alapkamaton kamatozó preferenciális betéti eszköz segítségével semlegesíti. Az új program szervesen kiegészíti a 2019 elején elindult Növekedési Hitelprogram Fix konstrukciót. A Monetáris Tanács ezen lépéseivel biztosítja az árstabilitás fenntartását.

A Magyar Nemzeti Bank egyetlen horgonya az infláció, elsődleges célja az árstabilitás elérése és fenntartása. Az éves fogyasztóiár-index 2018 közepe óta folyamatosan 3 százalék körül ingadozik, míg az adószűrt maginfláció 2019 elején 3 százalékra emelkedett, ezzel **az MNB elérte inflációs célját**. Az infláció alakulását meghatározó tényezőkben kettősség figyelhető meg: a változatlanul élénk belső kereslet növeli, míg a romló külső konjunktúra fékezi az áremelkedés ütemét. A különböző tényezőknek az árstabilitás fenntartására gyakorolt hatását a Monetáris Tanács a monetáris politika 5-8 negyedéves horizontján értékeli. Döntéshozatala során a Monetáris Tanács óvatos megközelítést alkalmaz, amelynek során nagyban támaszkodik a negyedévente megjelenő Inflációs jelentés átfogó makrogazdasági és inflációs előrejelzésére.

A MONETÁRIS POLITIKAI ESZKÖZTÁR VÁLTOZÁSAI

A Monetáris Tanács januári és februári ülésein változatlanul tartotta a monetáris kondíciókat. 2019. március 26-án ugyanakkor a Monetáris Tanács az egynapos betéti kamatot 10 bázisponttal, -0,05 százalékra emelte, míg az alapkamatot, az egynapos jegybanki fedezett hitel kamatát és az egyhetes jegybanki fedezett hitel kamatát változatlanul, 0,9 százalékon tartotta. A Monetáris Tanács a 2019 második negyedévére megcélzott átlagos kiszorítandó likviditás nagyságát 100 milliárd forinttal, (legalább 300-500 milliárd forint) mérsékelte, és rögzítette, hogy a negyedév folyamán ennek figyelembevételével határozza meg a jegybanki swapeszközök állományát.

A MENNYISÉGI KORLÁTOZÁS RENDSZERE ÉS A RÖVID HOZAMOKRA HATÓ JEGYBANKI ESZKÖZÖK

2019 első negyedévében a bankrendszer átlagos nettó forintlikviditása (pénzforgalmi számlák egyenlege, preferenciális és egynapos betétek jegybanki hitelekkel csökkentett értéke), együttesen 164 milliárd forinttal, 1060 milliárd forintba csökkent az előző negyedévhez képest. A likviditást a Kincstári Egységes Számla (KESZ) egyenlegének a költségvetési folyamatokhoz kapcsolódó növekedése érdemben szűkítette, emellett az ÁKK repotévékenysége, illetve a készpénzállomány szűkülése pedig kisebb mértékben bővítette.

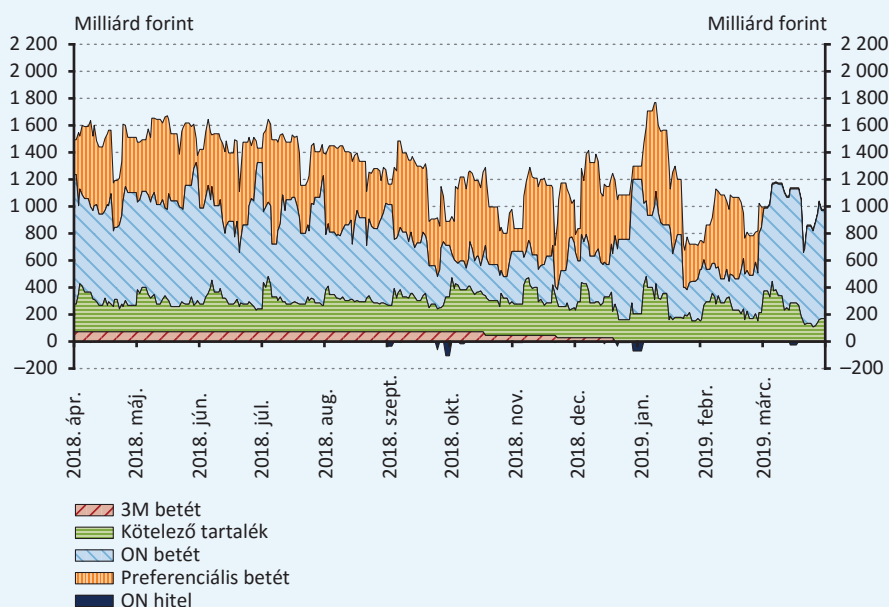
A Monetáris Tanács 2018. decemberben azt a döntést hozta, hogy 2019 első negyedévében a megcélzott átlagos kiszorítandó likviditás legalább 400-600 milliárd forintot érjen el. A 3 hónapos betét 2018 decemberi megszűnése óta a fölösleges likviditás alapkamaton kamatozva a tartalékszámán a tartalékkötelezettség erejéig, illetve preferenciális betétben helyezhető el. Az MNB által az alapkamaton kamatozó betéti eszközökből kiszorított likviditás túltartalékolásként meg nem jelenő része az egynapos (overnight) betétben kerül lekötésre. A mennyiségi korlátozás keretrendszerét érdemben befolyásolta, hogy a Piaci Hitelprogramhoz kötődő preferenciális betét elhelyezési lehetőség 2019. február végével megszűnt, szerepét – megváltozott feltételekkel – a 2019 elején indult Növekedési Hitelprogram Fix (NHP fix) konstrukcióhoz kötődő preferenciális betét vette át. Az átlagos preferenciális betét állomány februárban 430 milliárd forintba rúgott, míg az új típusú betétben márciusban mindössze 11 milliárd forint került elhelyezésre. Ennek következtében a kiszorított likviditás március elejétől szerkezetében átrendeződött és februárhoz képest a megnövekedett összegű O/N betétben csapódott ki.

A kiszorítási hatás tekintetében kiemelt jelentőségű O/N betétállomány a vizsgált időszakban hullámzóan alakult: a havi átlagok rendre 490, 282, illetve 765, míg a negyedéves átlagos állomány 520 milliárd forintot tett ki. A negyedéves átlagos kiszorítás – a túltartalékolást és az egynapos jegybanki hitelek is figyelembe véve – 547 milliárd forintot ért el, amely megfelelt a Monetáris Tanács által 2018 decemberében meghatározott legalább 400-600 milliárd forintos sávnak.

A preferenciális betét kihasználtságának január havi átlaga 463, első negyedéves átlaga pedig 297 milliárd forint volt. Az időszak folyamán jegybanki egynapos hitelt csupán 11 alkalommal vettek fel a bankok (egyhetes hitelt nem vettek igénybe), átlagos állománya mindössze 2 milliárd forintot tett ki (2. ábra).

2. ábra

A jegybank betéti és hiteleszközeinek igénybevétele

Az MNB a forintlikviditást nyújtó jegybanki FX-swapok esetében hetente a lejáró állományt hosszabbította meg, így az állomány kerekítéstől eltekintve nem változott, értéke március végén 1988 milliárd forint. Az MNB 1, 3, 6 és 12 hónapon rendre 12, 11, 9, illetve 6 tendert tartott az időszakban, ezeken összesen 379, 274, 224 és 150 milliárd forint mennyiséget hirdetett meg, és 364, 274, 230 és 154 milliárd forintot fogadott el (1. táblázat).

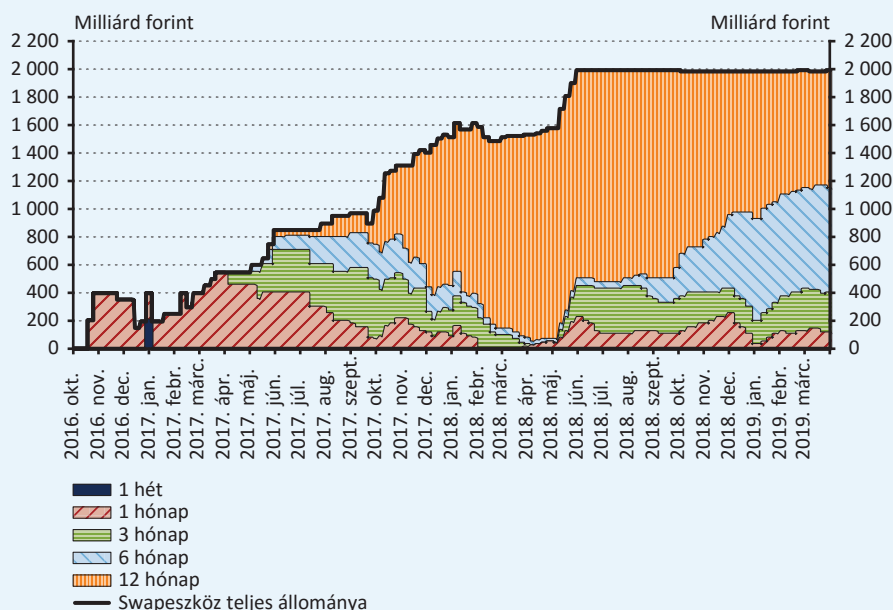
1. táblázat

FX-swap tenderek száma, meghirdetett és elfogadott mennyiségek milliárd forintban

Futamidő	Meghirdetett tenderek száma	Tendereken meghirdetett összmenység	Tendereken elfogadott összmenység
1 hónap	12	379	364
3 hónap	11	274	274
6 hónap	9	224	230
12 hónap	6	150	154

A jegybanki FX-swapok összesített állománya március végén futamidő szerint növekvően rendre 115, 279, 753, illetve 842 milliárd forintot tett ki. Az állomány összetételét tekintve a legnagyobb súlyú, 12 hónapos swapok aránya a negyedév végén 42 százalékon állt, a 6-12 hónapos állomány aránya 79 százalék volt (3. ábra).

3. ábra
A jegybank FX-swap állománya

Az egynapos piaci kamatszintet mérő HUFONIA az egész időszak folyamán a 0 százalék körüli pár bázispontos tartományban tartózkodott, időszaki átlaga is 0 bázispont volt. Az egynaposnál hosszabb futamidejű rövid pénzüpi hozamok a negyedévben nem sokkal 0 százalék fölött ingadoztak. A kamattranzmisszió szempontjából kitüntetett jelentőségű három hónapos BUBOR jegyzések az időszak folyamán 13-19 bázispont, a 3 hónapos diszkontkincstárjegy (DKJ) hozamok pedig 0 és 14 bázispont között alakultak. A három hónapos FX-swap-ügyletekből számolt implikált forinthatamok +10 bázispontos átlagot mutattak -1 bázispontos minimum és +24 bázispontos negyedéves maximum mellett.

EGYÉB MONETÁRIS POLITIKAI ESZKÖZÖK

A Monetáris Tanács 2018. szeptemberi döntése értelmében a monetáris politikai célú IRS-eszköz (MIRS) és jelzáloglevél-vásárlási program 2018. év végével kivezetésre került. Az MNB 2019. elején elindította a Növekedési Hitelprogram új, NHP *fix* elnevezésű konstrukcióját, melynek elsődleges célja a kvv-hitelezés szerkezetének javítása. Az 1000 milliárd forintos keretösszeggel indult új konstrukció a legfontosabb paramétereiben és a lebonyolítás módjában megegyezik az NHP korábbi szakaszaiban előírtakkal, azonban annál célzottabb: kizárólag beruházási célra vehető igénybe, legalább 3 éves futamidő mellett. A program likviditási szempontból semleges, tekintettel arra, hogy az NHP *fix* keretében folyósított hitelvolumenből fakadó banki többletlikviditás a preferenciális betételhelyezés révén alapkamaton sterilizálásra kerül. Az I. negyedév végéig közel 50 milliárd forintnyi hitel- és lízingszerződést kötöttek a hitelintézetek a program keretében, amelyből mintegy 33 milliárd forint került lehívásra.

A Monetáris Tanács 2019. március 26-án azt a döntés hozta, hogy a monetáris politikai transzmisszió hatékonyságának javítása érdekében 2019. július 1-jén 300 milliárd forintos keretösszeggel vállalati kötvényvásárlási programot indít. Az új monetáris politikai eszközzel, a Növekedési Kötvényprogrammal (NKP) a Tanács célzottan kívánja elősegíteni a hazai vállalati szektor finanszírozásának diverzifikálását. A jegybank a program keretében a nem-pénzügyi vállalatok által kibocsátott jó minőségű kötvényeket, valamint vállalatokkal szemben fennálló hitelkövetelések értékpapírosításával létrejött értékpapírokat vásárol. A vásárlások eredményeként megjelenő többlet pénzmennyiséget az MNB az alapkamaton kamatozó preferenciális betéti eszköz segítségével semlegesíti. Az új program szervesen kiegészíti az NHP *fix* konstrukciót.

A BANKRENDSZER DEVIZALIKVIDITÁS-KEZELÉSE

Az euro/forint devizacsere implikált forintkamatok – egynapostól 2 hetes futamidőig – az első negyedévben az előző negyedévnél kissé alacsonyabb, de továbbra is 0-hoz közeli, kissé negatív értékeket mutattak, 0- (-35) bázispontos átlagokkal. Az 1 hónapos és az 1 éves átlagos értékek lényegében stagnáltak, -3, illetve +63 bázispontos értékekkel. 3 és 6 hónapon kissé növekedtek az átlagos hozamok, időszaki átlaguk 10, illetve 30 bázispont. Egynapos (overnight és tomnext) futamidőn 2-3 kiugró érték volt megfigyelhető, melyek külföldi ünnepnaphoz, illetve negyedév végéhez kapcsolódtak.

2. A pénzügyi közvetítőrendszer stabilitása

Az MNB-tv. értelmében a jegybank elsődleges célja az árstabilitás elérése és fenntartása. Az MNB elsődleges céljának veszélyeztetése nélkül a rendelkezésére álló eszközeivel támogatja a pénzügyi közvetítőrendszer stabilitásának fenntartását, ellenálló képességének növelését, a pénzügyi közvetítőrendszer gazdasági növekedéshez való fenntartható hozzájárulását, illetve a Kormány gazdaságpolitikáját. Az MNB emellett a Pénzügyi Felügyelet Európai Rendszerében betöltött tagsági szerepéhez kapcsolódó mandátumánál fogva ellátja az Európai Bankhatóság, az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatásiügynökség, az Európai Értékpapír-piaci Hatóság és az Európai Rendszertörvénnyel Testület hatásköréből eredő, MNB-re háruló feladatokat, továbbá ellátja a hazai pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletét, valamint szanálási hatóságként is eljár.

A hazai bankrendszer stabil, sokkellenálló-képessége mind a likviditási helyzet, mind a veszteségtűrő képesség szempontjából erős. A bankrendszer mérlegfőösszegének folytatódó növekedése, valamint a kedvező makrogazdasági környezet elősegíti, hogy a bankrendszer végleg leküzdje azokat a sérülékenységeket, amelyek a 2008-as globális pénzügyi válság kitörését követő időszak örökségének tekinthetők. Az emelkedő mérlegfőösszeg, a bővülő hitelezés és a javuló gazdasági fundamentumok ugyanis kedvező hatást gyakorolnak a nemteljesítő hitelek arányára, a hitelezési veszteségek nagyságára, valamint az eszközarányos működési költségekre is. A nemzetközi összehasonlításban is kiemelkedő jövedelmezőség pedig tovább erősíti a bankok tőkehelyzetét, bár az eredmény szerkezete már a banki profitabilitás várható mérséklődését jelzi.

A PÉNZÜGYI RENDSZER LEGFONTOSABB FOLYAMATAI

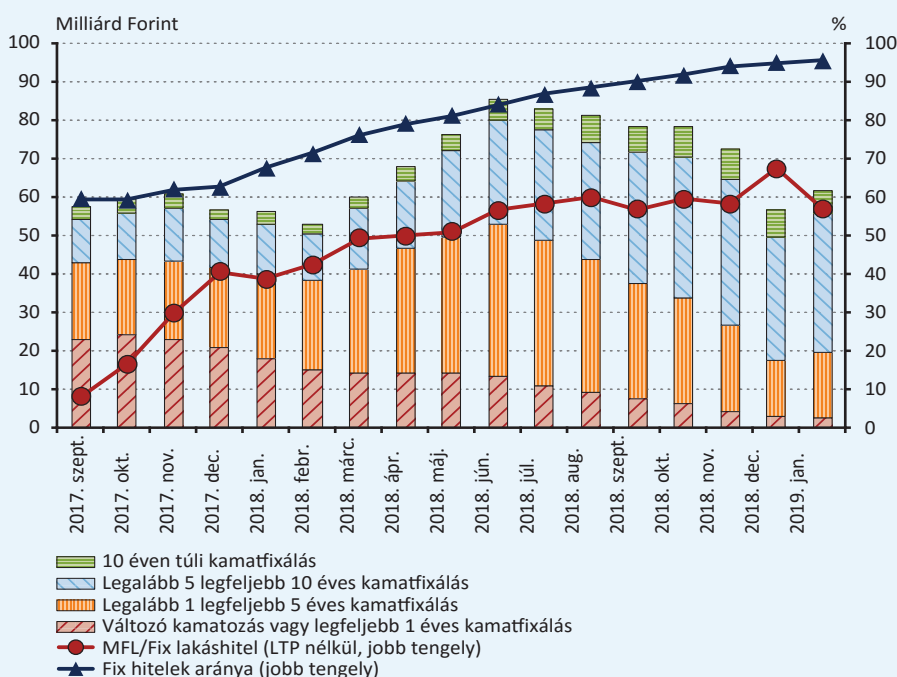
A hitelállomány bővülésének kiegyensúlyozott és fenntartható voltát egyrészt a kedvező gazdasági környezet, másrészt a kiterjedt szabályozói eszközök biztosítják. A hitelintézetek háztartási hitelállománya tovább bővült a tranzakciók eredőjeként, így a hitelállomány éves dinamikája 7,4 százalékra gyorsult 2019 januárjában. Az új kibocsátású hitelek 12 havi kumulált értéke a lakáshitelek esetében 29 százalékkal, míg a fogyasztási hitelek esetében 45 százalékkal nőtt. Lakáshitelcélok tekintetében továbbra is a használt lakás vásárlása a domináns (72 százalék), melyet a lakáspiaci folyamatok hatására növekvő hitelösszeg és futamidő jellemez, hasonlóan az új lakás vásárlására felvett hitelekhez. A felújítási célú lakáshitelek alacsony aránya pedig az egyre versenyképesebb személyi kölcsönök kiszorító hatásával magyarázható. A Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitel (MFL) termékek 2017. szeptembere óta összesen 363 milliárd forinttal járultak hozzá a lakáshitelezés egészségesebb szerkezetű növekedéséhez, és 2019 január során megkötött legalább 5 évre fixált kamatozású lakáshitelekben belül 57 százalékot tettek ki (1. ábra). Tovább csökkent a legfeljebb 1 éves kamatfixálású (változó kamatozású) hitelek aránya, ami január végén mindössze 4,4 százalékot tett ki. A kamatfixált hitelekben belül 2018 második negyedévtől egyre nagyobb teret nyernek az 5 éven túli kamatperiódusú hitelek, amelyek a teljes lakáshitel-kibocsátásnak már 68 százalékát tették ki januárban.

Az éves vállalati hiteldinamika az év végi kismértékű mérséklődést követően 14,1 százalékra gyorsult 2019 januárban. 2018 utolsó negyedévében a vállalatok tranzakció alapú hitelállomány-növekedése elmaradt a korábbi negyedévekben megfigyelttől, amelyet egyedi és átmeneti tényezők okoztak. A közel 180 milliárd forintot elérő bővülés mintegy háromnegyede a kkv-szektorhoz köthető. Éves összevetésben 892 milliárd forinttal emelkedett a vállalati hitelállomány a tranzakciók eredőjeként, ami 13,6 százalékos éves bővülésnek felel meg, amely dinamika az elmúlt 10 év legmagasabb hazai növekedési üteme. A *Hitelezési felmérésben* részt vevő bankok válaszai alapján a negyedik negyedévben minden vállalati méretkategóriában enyhültek a hitelhez jutás feltételei, amely elsősorban nem ár jellegű feltételeket érintett. Az enyhítés mögötti tényezők között a válaszadók elsősorban a bankok közötti verseny fokozódását említették. A tavalyi évre jellemző erősödő hitelkereslet a hosszabb lejáratú hitelek iránt az utolsó negyedévben megtorpant. Ennek átmeneti jellegére utal, hogy a bankok 2019 első félévében egyöntetűen a hitelkereslet újbóli növekedésére számítanak. Ebben feltételezhetően szerepet játszik, hogy egyes vállalkozások az év utolsó negyedében 2019-re halasztották beruházásaikat az NHP fix konstrukció keretében januártól elérhető hosszú futamidejű, fix kamatozású hitelek igénybevétele érdekében.

Az MNB 2019. elején, 1000 Mrd forintos keretösszeggel indította el a Növekedési Hitelprogram új, NHP *fix* elnevezésű konstrukcióját, melynek elsődleges célja a kkv-hitelezés szerkezetének javítása. Az NHP 2017-es kivezetése után ugyanis visszaesett a hosszú futamidejű, rögzített kamatozású hitelek részaránya, és nemzetközi összehasonlításban jelenleg is elmarad a fejlettebb országokban megfigyelhető aránytól. Az NHP *fix* a legfontosabb paramétereiben és a lebonyolítás módjában megegyezik az NHP korábbi szakaszaiban előírtakkal, de a jelenlegi kereteken belül a hitelből kizárólag beruházási cél valósítható meg, valamint az csak forintban nyújtható legalább 3 éves futamidővel. Tekintettel arra, hogy az NHP *fix* nem a hitelek volumenére, csupán azok szerkezetére kíván hatást gyakorolni, a konstrukció keretében nyújtott hitelek mintegy ötöde lehet addicionális, és várhatóan a keretösszeg hozzávetőleg kétharmada nyújt majd refinanszírozást olyan hitelügyletekre, amelyek annak hiányában változó kamatozás mellett jönnének létre.

4. ábra

A kibocsátott lakáshitelek megoszlása kamatfixálási periódus szerint, valamint a Minősített Fogasztóbarát Lakáshitel termékek aránya

Forrás: MNB.

A budapesti lakáspiac túlfűtöttségének kockázata tovább nőtt. A fővárosi ingatlanárak 2018 során látványosan emelkedtek, év végére elérve a 25 százalékos éves növekedési ütemet. A jelenlegi lakáspiaci ciklus 2013 végi mélypontjához képest a budapesti lakásárakban öt év alatt mintegy 129 százalékos növekedés ment végbe, amivel még jobban elnyílt a Budapest és vidék közötti árolló. Az MNB számításai szerint a hazai lakásárak országosan még nem, a fővárosban azonban már meghaladják a fundamentumok által indokolt szintet, ezért a túlértékeltség kockázata tovább emelkedett. A lakáspiac túlzott mértékű élénküléséből eredő kockázatok a hitelállományon keresztül átgyűrűzhetnek a bankrendszerbe, amennyiben a bankok széles körben finanszíroznak magas hitelfedezeti mutató (HFM) mellett túlértékelt területeken elhelyezkedő ingatlanokat. A lakáscélú hitelezésben jelenleg még nem láthatók a túlzott kockázatvállalásra utaló jelek hazánkban. A kereskedelmiingatlan-piacot 2018-ban erős bérleti kereslet jellemezte, melynek hatására minden szegmensben csökkentek a kihasználatlansági ráták és nőttek a bérleti díjak. A kiemelkedő keresleti aktivitást legjobban az irodapiaci folyamatok szemléltetik, ahol kiugró volumenű új átadások mellett is csökkent a kihasználatlansági mutató. A kereskedelmiingatlan-befektetések iránti kereslet továbbra is élénk, ezek még mindig jelentős hozamprémiumot kínálnak mind a külföldi, mind a hazai befektetőknek. Az elmúlt években a hazai szereplők vásárlásainak súlya fokozatosan nőtt a befektetési tranzakciók volumenén belül és 2018-ban a befektetések 65 százaléka kötődött hozzájuk.

2018. negyedik negyedévében tovább csökkent a 90 napon túl késedelmes háztartási hitelek hitelintézeti szektoron belüli aránya, így a negyedév végére éves összevetésben 3 százalékpontos csökkenést követően 4,5 százalékra mérséklődött a ráta. A hitelintézeti szektor nemteljesítő háztartási hiteleinek aránya (NPL-ráta) a szeptemberi sinthez képest 73 bázisponttal 7,0 százalékra süllyedt a vizsgált időszak végére. A nemteljesítő háztartási hitelek állománya 429 milliárd forintot tett ki a negyedév végén, mely közel 200 milliárd forintos csökkenést mutat az előző év azonos időszakához viszonyítva. A teljes állomány közel kétharmadát, mintegy 276 milliárd forintot tesznek ki a 90 napnál nagyobb késedelembe lévő hitelek. A negyedik negyedév során csökkent mind a 90 napon túl késedelmes, mind a nemteljesítő vállalati hitelek hitelintézeti szektoron belüli aránya. Előbbi esetben éves szinten 0,9 százalékpontos mérséklődést követően 2,3 százalékra, míg utóbbinál 1,6 százalékpontos leépülést követően 5,5 százalékra süllyedt a ráta a negyedév végére. A vállalati nemteljesítő hitelek teljes volumene 406 milliárd forintot tett ki decemberben, ami 11 milliárd forintos csökkenést mutat a szeptemberi sinthez képest. A nemteljesítő hiteleken belül kiemelkedő a 90 napos késedelemmel nem rendelkező, de nemteljesítő hitelek aránya, mely tartósan a problémás portfólió mintegy felét adta az elmúlt negyedévekben.

A bankok és fióktelepek adózás utáni 12 havi gördülő saját tőke arányos jövedelmezősége (ROE) januárban – a teljes évi bankadó elszámolásával – csökkent, értéke 13 százalékot mutat 2019 elején, amely a 2000-es évek elejére jellemző magas szint. A strukturális jövedelmezőséget az elmúlt évben elsősorban a kamateredmény, illetve a jutalék- és díjeredmény emelkedése javította, míg a korábban elszámolt értékvesztések visszairásának pozitív hatása fokozatosan kifut a bankok eredménykimutatásában.

A hitelintézeti szektor tőkeellátottsága továbbra is magas, a konszolidált tőke megfelelési mutató 16,1 százalék volt december végén. A 2018-as eredmény figyelembevételével számolt mutató értéke pedig 18,9 százalék. A negyedik negyedéves mérséklődés a szavatoló tőke mintegy 2,8 százalékos csökkenésének és – a hitelezési aktivitás felfutásával – a teljes kockázati kitettségtérték 3,4 százalékos bővülésének tudható be. A tőke megfelelést hosszabb időtávon vizsgálva elmondható, hogy az a mérlegbővülés ellenére is stabil, azaz a hazai bankok elegendő profitot forgatnak vissza a működésükbe ahhoz, hogy mérlegüket fenntarthatóan legyenek képesek növelni.

A JEGYBANK MAKROPRUDENCIÁLIS TEVÉKENYSÉGE

Az MNB 2019 első negyedéve során is aktívan nyomon követte a háztartási hitelezés terén felmerülő kockázatok alakulását és az ezekhez kapcsolódó makroprudenciális intézkedések hatásosságát. Az MNB intézkedéseinek, köztük a csak hosszabb kamatrögzítés mellett folyósítható Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitelek elterjedésének köszönhetően az új lakáshitelek már nem hordoznak érdemi kamatkockázatot. A fennálló jelzáloghitel-állomány azonban a változó kamatozású hitelek mintegy 60 százalékos arányára tekintettel továbbra is jelentős kamatkockázattal szembeni kitettséget jelent a háztartások számára. Az MNB kiemelt figyelmet fordít e kockázat kezelésének, és megkezdte egy, a fogyasztók kamatkockázatáról való tájékoztatását támogató ajánlás kidolgozását.

Az MNB 2016 januárjától működteti a pénzügyi közvetítőrendszer hitelezési ciklusokon átívelő ellenálló képességének növelésére szolgáló anticiklikus tőkepuffer (Countercyclical Capital Buffer – CCyB) keretrendszerét. Mivel a ciklikus rendszer kockázatok szintjében és dinamikájában a felfutó hitelezés és a lakáspiaci konjunktúra mellett sem volt beavatkozás szükségességét jelző változás, az MNB Pénzügyi Stabilitási Tanácsa 2019 első negyedévében sem változtatott a tőkepufferráta 0 százalékos szintjén.

Az MNB likviditási és finanszírozási eszköztárának 2018-as felülvizsgálata eredményeként 2019. február 1-jén lépett életbe a Jelzáloghitel-finanszírozás megfelelési mutatóra (JMM) vonatkozó szabályozást két lépésben, 2019. február 1-jén, illetve 2019. október 1-jén módosító MNB rendelet. Az első ütemben valósul meg a jelzáloghitel-állományra vonatkozó *de minimis* limit 10 milliárd forintra emelése, a másodikban pedig az elvárt JMM-szint 25 százalékra emelése mellett 3 évre nő a beszámítható források elvárt futamideje, és bővülnek a beszámítható jelzáloglevelekre vonatkozó minőségi követelmények is.

A hazai pénzügyi közvetítőrendszer versenyképességének javítása érdekében az MNB 2018 során a régióban elsőként hozott létre dedikált keretrendszert. Az MNB Innovation Hub 2019 első negyedévében is több FinTech megoldás tekintetében segítette az innovátorok jogszabályi tájékozódását. Az MNB 2019 januárjában a visegrádi országok közül elsőként csatlakozott a Global Financial Innovation Network-höz. A hálózathoz való csatlakozás lehetőséget teremt a tagországok közötti információ- és tapasztalatcserére a FinTech innovációkkal kapcsolatban, valamint lehetővé teszi a hazai FinTech szereplők számára a más országokban történő tesztelést, illetve az MNB rendeletében megfogalmazott követelmények teljesítése esetén külföldi cégek megoldásainak hazai inkumbensekkel való együttműködés keretében az MNB Regulatory Sandboxban való tesztelését is.

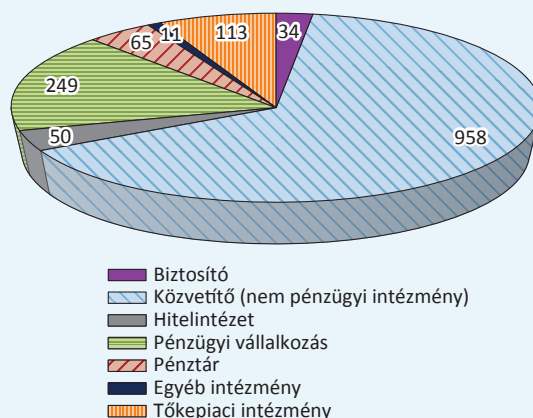
A jegybank szakértői 2019-ben is figyelemmel kísérték a pénzügyi közvetítőrendszert érintő rendszerkockázati értékeléseket, nemzetközi szabályozási folyamatokat, és részt vettek a különböző európai intézmények makroprudenciális politikával foglalkozó munkacsoportjaiban, amik közül kiemelkedik az Európai Rendszerkockázati Testületben (ESRB) és az Európai Bankhatóságban kifejtett szakmai munka.

3. Az MNB felügyeleti tevékenysége

A Magyar Nemzeti Bank 2019. március 31-ei adata alapján összesen 1480 intézmény prudenciális felügyeletét látja el, amelyek típus szerinti megoszlását az 5. sz. ábra szemlélteti. A felügyelt intézmények száma az év végi adatokhoz mérten érdemben nem változott. Az év első negyedévé tekintve összesen 56 prudenciális és 6 piacfelügyeleti ellenőrzés indult, illetve 24 prudenciális és 7 piacfelügyeleti vizsgálat továbbá 5 felügyeleti ellenőrzés lezárása történt meg. Az MNB a negyedévben összesen 289 prudenciális engedélyező és jogérvényesítő döntést adott ki, a piacfelügyeleti, valamint a kibocsátói felügyelési és engedélyezési területen összesen 239 hatósági döntés született. Az intézkedések során 241,4 millió forint prudenciális intézményi bírság, illetve 44,1 millió forint piacfelügyeleti és felügyeleti bírság kiszabására került sor.

5. ábra
A felügyelt intézmények típus szerinti megoszlása

(2019.03.31-én, db)

Forrás: MNB

Az MNB a 2019. február 15-én publikált **Zöld Program**ja keretében különböző külső és belső, hazai és nemzetközi kezdeményezéssel is hozzá kíván járulni a klímaváltozás, mint hazánkat is súlyosan érintő ökológiai, gazdasági és pénzügyi kockázat mérsékléséhez, valamint Magyarország fejlesztéséhez. A jegybank több kategóriában pályázatot hirdetett¹ a 2019. évi Zöld Pénzügyek díjak elnyerésére az általa felügyelt pénzügyi szervezetek részére a Zöld Program keretében. Az év második negyedévében beérkező pályázati anyagokhoz kapcsolódó díjak a legkiválóbb környezeti teljesítményeket kívánják elismerni és egyben ösztönözni, mind a pénzügyi szervezetek saját operatív működése, ökológiai lábnyoma terén, mind pedig e piaci szereplők hitelezési, biztosítási, befektetési és egyéb pénzügyi tevékenysége, szolgáltatásai, termékei tekintetében.

Az MNB a **pénzpiaci szektorban** az első negyedévben összesen 10 ellenőrzést zárt le, az eljárásokhoz kapcsolódóan realizált bírságok összege 108,2 millió forint volt.

A **hitelintézetek körében** feltárt jogsértések közül bírság kiszabására különösen a belső kontrollrendszerekre, a belső irányításra, belső szabályozási hiányosságokra, az adósságfék szabályokra, az adatszolgáltatásokra, a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzésére és megakadályozására, valamint az informatikai biztonságra vonatkozó jogszabályi előírások, továbbá a korábbi határozatokban foglalt intézkedések nem teljesítése miatt került sor. Az MNB az előzőekben

¹ <https://www.mnb.hu/felugyelet/felugyeleti-keretrendszer/zold-program>

részletezett megállapítások kapcsán 55,85 millió forint bírságot szabott ki az egyik hazai vezető bankcsoport hét intézményénél lefolytatott átfogó csoportvizsgálatot követően, kiemelendő ugyanakkor, hogy a feltárt hiányosságok nem veszélyeztetik a csoport megbízható működését.

Az MNB továbbra is kiemelt szigorral lép fel az elemzési és felügyeleti tevékenységének alapjául szolgáló adatszolgáltatások hibáival szemben. A témát érintően lezárt vizsgálatok az adatszolgáltatási rendszert és belső szabályozási gyakorlatot, az ügyletszintű adatszolgáltatást, valamint szavatoló tőke és kockázati tőkekövetelmény számítását érintő hiányosságokat tártak fel, amelyekkel összefüggésben az első negyedév során kiszabott szankció értéke elérte a 19 millió forintot.

A jegybank 2019. évi vizsgálatait során folytatja azt a gyakorlatát, amely szerint a felépülő kockázatok időben történő és előretekintő azonosítása érdekében egységes felügyeleti stressz-tesztet végez. Az MNB az EBA módszertanát vette alapul, azonban a hazai makrogazdasági és piaci kondíciókat jobban tükröző feltételezéseket épített a számításaiba. A tesztek eredményei alapján az MNB pontosabb képet kaphat a hazai hitelintézetek jövedelmezőségi és tőke megfelelési kockázatairól, valamint meghatározhatóvá válik a felügyeleti tőkeajánlás (Pillar 2 Capital Guidance) mértéke is. A módszertan folyamatos fejlesztés alatt áll, 2019-re az IFRS² átállás miatti változásokra tekintettel történtek módosítások.

Folyamatos felügyelés keretében az első negyedévben az EBA SREP³ keretrendszerével összhangban – a következő 12 hónapra vonatkozó – átfogó életképességi score került meghatározásra és bemutatásra 3 hitelintézet részére a rendszeres, éves felsővezetői SREP megbeszélések során. Az összesített SREP score tartalmazza az intézmények üzleti modell, belső irányítási és kontrollrendszer, valamint a tőkét és likviditást fenyegető kockázatok részletes értékelését, valamint a fejlesztendő területeket, illetve a 2019-es felügyeleti prioritásokat és felügyelési tervet.

Az I. negyedév végéig egy kivétellel az MNB lefolytatta az összes 2018-ban indított tőkekövetelmény elvárással kapcsolatos vizsgálatot és a kapcsolódó felügyeleti stressz-teszteket. Valamennyi érintett bank esetén sikerült megállapítani azt a biztonságos tőkekövetelmény szintet és tőkeajánlást, ami a pénzügyi stabilitást biztosítja 2019-re. Az idei évben a felügyelet már nem csak a legnagyobb intézményeket vizsgálja komplex módszerrel, hanem kisebb bankok esetén is vizsgálatot folytat. A felügyelet a vizsgálatok alatt a kisebb hitelintézetek kockázatainak feltárása mellett olyan eszközökkel is támogatja az intézményeket, amelyekkel ők maguk is képesek mérni a jövőben a tőkeszükségleteiket. A közepes és kisbankok megújított ICAAP⁴ felülvizsgálati módszertana alapján indult el hat hitelintézet ICAAP vizsgálata az első negyedévben.

A PSD⁵-re tekintettel az informatikai rendszerek sebezhetőségi vizsgálata nagyobb hangsúlyt kap 2019-ben, így a felügyelt intézmények által végzett sebezhetőségi vizsgálatok ellenőrzése az átfogó vizsgálatok keretében kiemelt témaként szerepel.

A likviditás megfelelési vizsgálatok során tapasztalt hiányosságok kezelése érdekében azonosításra kerültek a likviditás szempontjából kockázatosnak tartott portfóliók, valamint a jogszabályok által előírt mutatók számításában tapasztalt gyakori hibák, amelyeket az ILAAP⁶ felülvizsgálatai során kiemelt témaként kezel a felügyelet. A felépülő likviditási kockázatok megfelelő kezelése érdekében likviditási többletkövetelmény került előírásra a betétállomány 2,5 százalékát elérő nagybetétek által jelentett koncentrációs kockázat csökkentésére. A bankokkal szembeni elvárások ütemezése tekintetében az idei év februárjának végére vonatkozó LCR⁷ jelentésben már elvárt a likviditási többletkövetelmény teljesítése és adatszolgáltatásban történő jelentése. A többi likviditási kockázat tekintetében egyelőre felkészülést vár el az MNB az intézményektől, a harmadik negyedévben várható a konzultáció és a kézikönyv módosítása részletesen fogja tartalmazni az elvárásokat és azok teljesítési határidejét.

² International Financial Reporting Standards – Financial Instruments: Nemzetközi pénzügyi beszámolási standardok – Pénzügyi instrumentumok

³ Supervisory Review and Evaluation Process – Felügyeleti felülvizsgálati és értékelési folyamat

⁴ Internal Capital Adequacy Assessment Process – Tőke megfelelés belső értékelési folyamata

⁵ Európai Parlament és a Tanács (EU) 2015/2366 irányelve (2015. november 25.) a belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról és a 2002/65/EK, a 2009/110/EK és a 2013/36/EU irányelv és a 1093/2010/EU rendelet módosításáról, valamint a 2007/64/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről

⁶ Internal Liquidity Adequacy Assessment Process – Likviditás megfelelőségének belső értékelési folyamata

⁷ Liquidity Coverage Requirement – hitelintézetek számára az Európai Parlament és Tanács 575/2013/EU rendelete, illetve az Európai Bizottság 2015/61 felhatalmazáson alapuló rendelete által közvetlen hatállyal előírt likviditásfedezeti követelmény

Tekintettel arra, hogy az egyik hazai kisbank – a helyzetének rendezése érdekében elrendelt közel 90 napos, a betétkifizetési, kötelezettségvállalási részleges korlátozására vonatkozó időszakban – sem az (nagybetétesektől függő) üzleti modell jelentős átalakítása, sem a mindenkor fizetőképesség terén nem tett olyan érdemi lépéseket, amelyek a hosszútávú életképességét biztosították volna, az MNB a beszámoló időszakában visszavonta az intézmény hitelintézeti és befektetési szolgáltatásra vonatkozó tevékenységi engedélyét, és elrendelte annak végelszámolását.

A pénzügyi szereplők engedélyezési eljárásait tekintve kiemelendő, hogy a beszámoló időszakában vette nyilvántartásba az MNB az első számlainformációs szolgáltatást nyújtó intézményt.

A **pénzügyi közvetítők** körében az első negyedévben zárult egyik célvizsgálat során az MNB 8 millió forint bírság megfizetésére és a jogsértések megszüntetésére kötelezte az egyik pénzügyi független közvetítőként működő társaságot, többek között azért, mert nem az elvárható gondossággal, azaz a kockázatoknak az érintett felek számára való jelzésével közvetített egyazon fogyasztóknak egyidejűleg jelzaloghitelt és személyi kölcsönt. A közvetítő nem igazolta hitelt érdemlően igényfelmérései jogszerűségét, illetve azt, hogy kellő számú versengő ajánlatot adott volna át ügyfeleinek. A jegybank a rendszerben rejlő kockázatok megfelelő csökkentését, a prudens hitelezés és hitelközvetítés vonatkozó szabályait nemcsak a bankoktól, hanem a közvetítőktől is elvárja, így hasonló fókusszal 2019-ben is további vizsgálatokat folytat a pénzügyi szereplők jogszabályszerű működésének áttekintése, helyreállítása céljából.

A **biztosítók esetében** a tárgyidőszakban 1 cél-, 2 utó- és 5 átfogó vizsgálat indult és 2 eljárás zárult. A tárgyidőszakban lezárt vizsgálatok során a jegybank hiányosságot azonosított az intézmények belső kontrollrendszerének megfelelőségével, a vizsgált termékek szerződéses feltételeivel, a nyugdíjbiztosítási termékekhez kapcsolódó TKM⁸ számítással, illetve ügyféltájékoztatási gyakorlattal, a befektetési terület szabályozottságával, a Szolvencia II-es adatszolgáltatások megfelelőségével, továbbá egyes termékek állománykezelési gyakorlatával kapcsolatban. Az első negyedév határozataiban egyebek közt vállalatirányítási, nyilvántartási, adatszolgáltatási, kiszervezési, informatikai, számviteli, ügyféltájékoztatási, panaszkezelési, illetve a biztosítási szerződési feltételeket érintő jogsértések kerültek rögzítésre, s a jogsértések miatt az MNB összesen 65 millió forint bírságot szabott ki. A bírságösszegek különösen a biztosítók piaci súlyából fakadó piaci- és ügyfélkockázatok, a jogsértések súlya és száma alapján kerültek megállapításra.

Az eljárásokban továbbra is kiemelt jelentőséget kapott a biztosítók üzleti modell elemzése, amely során a jegybank átfogó képet kaphat az intézmények hosszú távú profitábilis működését veszélyeztető kockázatokról. Prioritás volt továbbá a befektetési tevékenység vizsgálata, valamint a Szolvencia II-re vonatkozó előírások megfelelő alkalmazásának ellenőrzése is.

Az első negyedévben több jelentős, a biztosítási szektort érintő projektet indított az MNB. Egyrészt a Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitel mintájára megkezdődött egy egyszerűen összehasonlítható, a versenyt erősítő lakásbiztosítási termékkonceptió kidolgozása. Másrészt a biztosítási és bankszektor közötti digitális kapcsolatrendszer javítása érdekében folyamatban van egy (várhatóan) blockchain alapú informatikai fejlesztés előkészítése. Minkét projektben az MNB széles körű egyeztetést folytat a piaci szereplőkkel.

A tárgyidőszakban több uniós szabályozás (Szolvencia II⁹, PRIIPS¹⁰) felülvizsgálata is megkezdődött és ennek szellemében a vonatkozó EU-s munkacsoportokban a jegybank szerepet vállalt.

Az első negyedévben 4 **biztosításközvetítő**nél indított az MNB célvizsgálatot annak érdekében, hogy áttekintést kapjon a közvetítők működésében megjelenő kockázatokról, és megvizsgálja a biztosításközvetítői tevékenységre vonatkozó jogszabályi előírások betartását. A szektor engedélyezési eljárásaiban a negyedévben a biztosításközvetítői tevékenységi engedélyek – tevékenység megszüntetésének engedélyezését kísérő – kérelemre történt visszavonása volt hangsúlyos engedélyezési tárgykör, míg új biztosításközvetítői tevékenységi engedély nem került kiadásra, ami a közvetítői piac további koncentrációját mutatja.

⁸ A teljes költségmutató számításáról és közzétételéről szóló 55/2015. (XII. 22.) MNB rendelet szerinti teljes költségmutató

⁹ A Bizottság (EU) 2015/35 felhatalmazáson alapuló rendelete (2014. október 10.) a biztosítási és viszontbiztosítási üzleti tevékenység megkezdéséről és gyakorlásáról szóló 2009/138/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (Szolvencia II) kiegészítéséről

¹⁰ Packaged Retail and Insurance-based Investment Products – Az Európai Parlament és a Tanács 1286/2014/EU rendelete a lakossági befektetési csomagtermékekkel, illetve biztosítási alapú befektetési termékekkel kapcsolatos kiemelt információkat tartalmazó dokumentumokról

A **pénztári szektorban** a beszámoló időszakában 12 vizsgálat indult, amelyek fókuszában a belső kontrollrendszerek hatékonysága, az üzleti modell megalapozottsága, a befektetési döntések meghozatalának folyamata és a vagyongazdálkodás beszámoltatása, valamint a tagok részére nyújtott kifizetések szabályszerűsége állt. Az első negyedévben 2 átfogó vizsgálat zárult le, ebből az egyik közepes méretű egészség- és önértékelő pénztárnál került sor felügyeleti bírság kiszabására, 10 millió forint összegben. A feltárt jogsértések közül az egyes értékpapír tranzakciók lekönyvelésének hiánya, a befektetésekkel, a szolgáltatási kifizetésekkel kapcsolatos és a pénzművelet elleni jogszabályi rendelkezések megsértése, egy vállalati kötvény leértékelése kezdeményezésének elmulasztása, a mérlegképes könyvelő kötelező alkalmazásának hiánya, továbbá informatikai hiányosságok emelendők ki.

A beszámoló időszakában egy újonnan alapított önkéntes egészségpénztár fordult az MNB-hez tevékenységi engedély iránti kérelem kiadása iránt. A tárgyidőszakban egy – még 2018 évben indult – beolvadás jogutód pénztára kapott engedélyt az önkéntes nyugdíjpénztári tevékenység beolvadást követő folytatására, továbbá egy egészségpénztár döntött a beolvadásról.

Az MNB jogszabályi kötelezettségének eleget téve közzétette a nyugdíjpénztárak 2018-as hozamadatait és a 10, illetve 15 éves átlagos hozamrátákat. A pénztárak által megküldött és az elemzői adatok alapján megállapítható, hogy 2018-ban szektorszinthez a záró vagyonnal súlyozva az önkéntes nyugdíjpénztárak átlagosan -1,8 százalékos nettó hozamvesztést szenvedtek el, ami az inflációt figyelembe véve -4,38%-os reálhozamot mutat. A pénztárak teljesítményét a növekvő tőkepiaci volatilitás, főképp a nemzetközi tőzsdék negatív elmozdulása befolyásolta (pl.: EUROSTOXX: -16,17%, MSCI World -10,44%, MSCI EM -16,57%), de szerepet játszott benne a hazai tőkepiaci trend alakulása (BUX -0,61 %), illetve a kötvény leértékelődés is (RMAX: 0,31 %, MAX: -0,95%). Az elmúlt évek jó befektetési eredményei ellensúlyozzák a vizsgált év negatívumát – ezt mutatja az is, hogy a 10 éves átlaghozam 7,41 százalék, ami 4,67 százalékos infláció feletti reálhozamot jelent –, ugyanakkor a felügyelet álláspontja szerint a pénztári vagyongazdálkodóknak éberebbnek kell lenniük, hogy csökkentsék a kockázatokat.

Az MNB évente közzéteszi az önkéntes nyugdíjpénztárak szektorszinthez és intézményenkénti díjterhelését bemutató mutatószámot. A díjterhelési mutató segítségével a pénztártagok tájékoztatást kaphatnak, hogy a választott intézményükben a megtakarításuk hány százalékát fizették ki működési, likviditási (működési díjterhelési rész), illetve vagyoni- és letétkezelési díjként (befektetési díjterhelési rész). Ezt a mutatószámot az MNB a tavalyi év végén átdolgozta, mivel a korábbi működési díjterhelési mutatót torzította a nyugdíjpénztári vagyoni elmúlt 15 éves időszakban többszöröződése, így a díjterhelés akkor is csökkenhetett, ha a tagot ténylegesen terhelő díjrész nem változott, vagy akár növekedett. Az új módszertan szerint a működési díjrészt nem a nyugdíjpénztári vagyonihoz, hanem egy átlagos, 30 éves felhalmozási időszakkal rendelkező tag által az időszakban felhalmozott hipotetikus, átlagos vagyontömeghez viszonyítjuk. A korrigált díjterhelési mutató pontosabb képet ad arról, hogy hogyan alakult az önkéntes nyugdíjpénztáraknál a tagokat terhelő díjak nagysága. A korrigált díjterhelési mutató alapján 15 év alatt 27,7%-kal csökkent a felszámított díj mértéke. A díjterhelési mutató csökkenésében meghatározó szerepe van a befektetési díjkomponens csökkenésének.

A **tőkepiacon** az első negyedévben az MNB összesen 10 prudenciális átfogó vizsgálatot indított, amelyek közül 3 befektetési szolgáltatóhoz, 3 befektetési alapkezelőhöz, 3 kockázati tőkealap-kezelőhöz és 1 szabályozott piachoz kapcsolódik. Az első negyedévben lezárt 9 vizsgálatból 3 befektetési szolgáltatóhoz, 2 befektetési alapkezelőhöz és 4 kockázati tőkealapkezelőhöz fűződik, a negyedévben realizált szankció összege 52,6 millió forint.

A jegybank továbbra is elsődleges és kiemelt prioritásként kezeli az ügyfelek tulajdonát képező értékpapírok és ügyfélkövetelések biztosíthatóságának, valamint a megbízói tulajdonú eszközök kezeléséhez kapcsolódó jogszabályi előírásoknak való megfelelés ellenőrzését. Az első negyedévben az MNB két célvizsgálat keretében ellenőrizte a befektetési szolgáltatóknál elhelyezett ügyfélkövetelések meglétét és az intézmények által használt üzleti szempontból kritikus rendszereket, az alkalmazott eljárásokat, valamint a kapcsolódó kontrolltevékenységet is az esetleges visszaélésre irányuló cselekmények korai azonosítása céljából. Az ellenőrzési eljárások során továbbra is kiemelt hangsúlyt kapott az ún. white-label szerződésekkel összefüggő és az esetlegesen közvetlen szerződéssel alá nem támasztott letétkezelői kapcsolatok vizsgálata. A befektetési alapkezelők vonatkozásában az MNB továbbra is nagy hangsúlyt fektet az ingatlanalapok működésével kapcsolatos kockázatokra, az ingatlanalapok ellenőrzésére, továbbá a befektetési döntéshozatal, a befektetési döntések végrehajtása, a kockázatkezelés és a likviditáskezelés, valamint a belső védelmi vonalak vizsgálatára. A hatályba lépett, pénzügyi alapokat érintő új szabályozás alapján folyamatos felügyelés és vizsgálatok keretében is ellenőrzésre kerül a pénzügyi alapok tevékenysége.

Az új piaci szereplőket tekintve 2019 első negyedévében két új befektetési alapkezelő, illetve egy befektetési vállalkozás kapott engedélyt. Tőkepiaci engedélyezési területen megtörtént a MiFID II¹¹ rezsim hatályba lépése óta az első olyan befektetési szolgáltatás nyújtására irányuló engedélyezési eljárás, amelyet hitelintézet kezdeményezett és ennek eredményeként az egyik hazai kisbank befektetési vállalkozássá alakult. A folyamatban első körben a bank számára engedélyezésre került a befektetési tanácsadási tevékenység, majd az intézmény egy szövetkezeti hitelintézet részére állományátruházás keretében átadta teljes betét-, hitel- és számlaszerződéseit, átruházható ügyfélszerződéseit és követeléseit. Végezetül a bank kérte az MNB-től, hogy vonja vissza a hitelintézeti tevékenységi engedélyét és engedélyezze a befektetési vállalkozássá történő átalakítását. Az eljárás során az MNB kiemelt prioritással vizsgálta, hogy az érintett banknak maradt-e ügyfelekkel szemben tartozása, illetve, hogy a befektetési vállalkozásként történő működés feltételei teljes mértékben fennállnak-e, végül a felügyelet visszavonta a hitelintézeti tevékenységi engedélyt és egyúttal engedélyezte a befektetési vállalkozássá történő átalakítást.

Az első negyedévben 7 **piacfelügyeleti eljárást** zárt le az MNB, amelyek következtében közel 44 millió forint piacfelügyeleti bírságot szabott ki. A negyedév során 6 piacfelügyeleti eljárás indult, 4 esetben jogosulatlan tevékenység végzésének gyanújával, 2 esetben pedig piacbefolyásolás kivizsgálása céljából. A megindított vizsgálatok közül kiemelendő az a jogosulatlan tevékenység, amely keretében egy magánszemély a „Fireflies” elnevezésű nemzetközi szállásközvetítői értékesítési rendszerre hivatkozva vett át több magyarországi befektetőtől pénzeszközöket, azokra mindössze 2-3 hónap alatt 18 százalékos hozammal megnövelt garantált visszafizetést ígérve. Az eljárásban több, egyidejű és koncentrált hatósági fellépésre is sor került, amelyek eredményeként az MNB több, mint 400 millió forint és 80 ezer euro készpénzt vett zár alá. A teljeskörű realizálás érdekében az érintett személy bankszámlája is zárolásra került, továbbá a jegybank a jogosulatlan tevékenység végzését azonnali hatállyal megtiltotta, erről sajtóközleményt tett közzé és büntető feljelentést is tett az ügyben.

A **nyilvános kibocsátók** – a szavazati jogokról, a saját részvény állományáról és az alaptőke nagyságáról szóló – hó végi közzétételeinek késedelmes teljesítése, illetve rendkívüli tájékoztatás elmaradása okán az első negyedévben mindössze egy esetben kellett elmarasztaló határozatot hoznia az MNB-nek. A beszámoló időszakában a jegybank több esetben is sikerrel alkalmazta preventív jellegű intézkedéspolitikáját a kibocsátókkal kapcsolatban: 19 alkalommal került sor a kibocsátó, a részvényes vagy a könyvvizsgáló nyilatkoztatására, valamint több személyes egyeztetés, telefonos vagy e-mail útján folytatott konzultáció és 4 közgyűlési részvétel útján tolmácsolták közvetlenül az MNB munkatársai a szabályozói elvárásokat. A tőkepiaci kibocsátók engedélyezésével kapcsolatban a beszámolási időszakban 155 határozat került kiadmányozásra. Az első negyedévben az értékpapír kibocsátást érintően engedélyezésre került kettő kötvény-, illetve jelzáloglevél kibocsátási programhoz készült alaptájékoztató közzététele. A részvénykibocsátók tekintetében kettő BÉT-en jegyzett kibocsátó tőkeemelése során forgalomba hozott részvények tőzsdei bevezetéséhez kapcsolódó, illetve egy társaság bevezetéséhez készült kibocsátási tájékoztató közzétételét engedélyezte a jegybank. Az év első három hónapjában összesen tizenhárom befektetési alap került nyilvántartásba vételre, valamint nyolc alapot törölt az MNB a nyilvántartásából.

Az első negyedév felügyeleti tevékenységének továbbra is egyik fókuszpontjaként szerepeltek a **pénzmosás és terrorizmus-finanszírozás** megelőzésével, valamint a vagyoni és pénzügyi korlátozó intézkedések végrehajtásával kapcsolatos vizsgálatok és a témát érintő egyéb hatósági feladatok. 2019-től kezdődően az MNB önálló ellenőrzési eljárásokat indít a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelem témakörében. Az új módszertan rögzíti, hogy az AML/CFT vonatkozású felügyeleti stratégia kockázatértékelés alapján történik, így ennek szellemében az MNB rendszeresen beazonosítja a felügyelt intézményeknél fennálló pénzmosási, valamint terrorizmus-finanszírozási kockázatokat és azokat a rendelkezésre álló egyéb információkkal együtt elemzi, értékeli. A negyedévben a témakörben már 13 intézménynél indult vizsgálat (6 átfogó jellegű cél-, illetve 7 intézmény érintettségével egy, a „készpénzintenzív” tevékenységek vizsgálatára koncentráltó témavizsgálat), valamint a lezárásra került eljárások esetében (1 önálló célvizsgálatban, illetve 3 prudenciális átfogó ellenőrzés keretében) 37,5 millió forint felügyeleti bírság került kiszabásra a pénzmosási szabályok megsértése miatt.

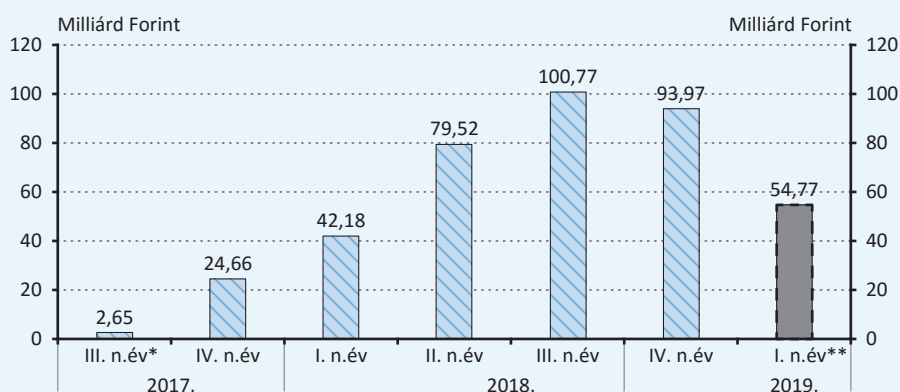
¹¹ MIFID II/MIFIR – AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 2014/65/EU IRÁNYELVE (2014. május 15.) a pénzügyi eszközök piacairól, valamint a 2002/92/EK irányelv és a 2011/61/EU irányelv módosításáról, AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 600/2014/EU RENDELETE (2014. május 15.) a pénzügyi eszközök piacairól és a 648/2012/EU rendelet módosításáról

4. Az MNB fogyasztóvédelmi tevékenysége

Az év első negyedévében végzett folyamatos fogyasztóvédelmi felügyelési tevékenysége keretében az MNB összesen 15 fogyasztóvédelmi figyelmeztetést küldött a felügyelt intézmények részére a jogkövető magatartás biztosítása érdekében. A jegybank fogyasztói kérelemre 58 fogyasztóvédelmi vizsgálatot indított és összesen 75 vizsgálatot zárt le, amelyekkel összefüggésben összesen 13,6 millió forint fogyasztóvédelmi bírságot szabott ki. Az év első negyedévet tekintve a jegybank hivatalból 2 eljárást indított. A tárgyidőszakban lezárt hivatalból indított eljárások száma 5, a kiszabott fogyasztóvédelmi bírság összege eléri a 6,3 millió forintot.

A Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitelek (MFL) állománya folyamatosan növekedve február végére már elérte a 398 milliárd forintot.

6. ábra
A folyósított MFL hitelállomány alakulása volumen alapon

* 2017. III. negyedév a szeptember havi folyósított állományt tartalmazza

**2019. I. negyedév a január és a február havi folyósított állományt tartalmazza

Forrás: MNB

Az év első időszakában folyósított több mint 4300 MFL hitel többségét használt lakás és ház vásárlására vette igénybe a lakosság. Az MNB rendszeres ellenőrzései során továbbra is kiemelt figyelemmel követi az MFL termékek pályázati feltételeknek való megfelelését és hiányosság észlelése esetén intézkedik azok megszüntetése érdekében.

A jegybank 2019 első negyedévében a függő ügynöki tevékenység keretében végzett kézizáloghitel nyújtására vonatkozó célvizsgálatot zárt le egy takarékszövetkezetről, amely során – a folyamatos felügyelésben is beszerzett információk alapján – a kereskedelmi kommunikációt, a kamatok és díjak feltüntetését, valamint a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmát előíró jogszabályi rendelkezések megsértése miatt 4,5 millió forint fogyasztóvédelmi bírságot szabott ki. Egy kézizáloghitelzési tevékenységet végző intézmény esetében pedig 1,6 millió forint fogyasztóvédelmi bírságot szabott ki a felügyelet a panaszkezeléssel kapcsolatos jogszabályi rendelkezések megsértésére tekintettel.

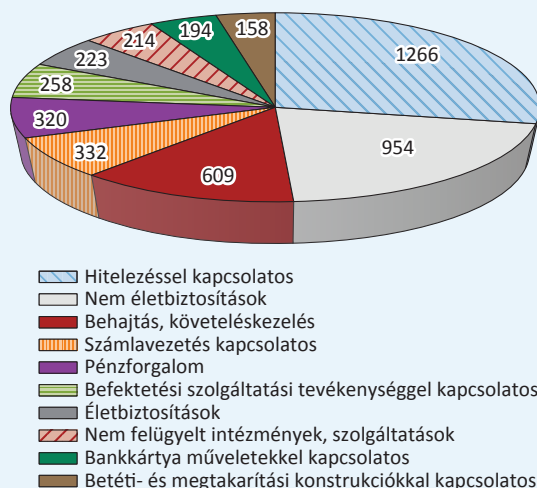
Lezárult egy, a befektetési egységekhez kötött életbiztosításokra vonatkozó ajánlásban foglaltak teljesülését felmérő és értékelő, 5 intézményt érintő témavizsgálat, amely nem tárt fel jelentős kockázatokat. Mind az ajánlásban, mind a tavalyi év elején hatályba lépett új jogszabályokban megfogalmazott elvárások teljesülését az MNB kiemelt figyelemmel követi a negyedévben indított átfogó vizsgálatokban és a kérelemre indított vizsgálatok értékelésekor, továbbra is a jó gyakorlatok azonosítására, illetve az aggályos folyamatok kijavítására fókuszálva.

A tőkepiacon az MNB a negyedév során kiemelt figyelemmel kísérte az Európai Értékpapír-piaci Hatóság (ESMA) által kiadott, a lakossági ügyfélkör számára a bináris opciók forgalmazásának tiltásáról, illetve a különbözeti ügyletek (CFD¹²) forgalmazásának korlátozásairól szóló döntésekkel kapcsolatos megfelelést.

A lezárt kérelemre indult eljárások többségében a fogyasztók a panaszkezelésre vonatkozó jogszabályi rendelkezések megsértését kifogásolták. Egyes esetekben a panaszkezelés mellett – a fogyasztók erre irányuló kérelme esetén – vizsgálatra került a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot tiltó, a bankitok megtartására, illetve az ügyféltájékoztatásra vonatkozó jogszabályi rendelkezéseknek való intézményi megfelelés is.

Az **MNB ügyfélszolgálatához** az első negyedévben 6980 ügyfélszolgálati megkeresés és kérelem érkezett. Az ügyfélszolgálati tapasztalatok alapján a megkeresések és kérelmek szektor szerinti megoszlása szinte változatlan a megelőző negyedévekhez képest, így az ügyféljelzések legnagyobb arányban a pénzpiacot (54 %), valamint a biztosítási piacot (24 %) érintették. Az ügyfélszolgálat a negyedévben 4381 telefonos megkeresést fogadott, míg személyesen a tárgydőszakban 667 alkalommal keresték fel az MNB ügyfélszolgálati irodáját. A pénzügyi fogyasztóvédelmi kérelmek száma a negyedévben 601 volt, e-mailben az év első három hónapjában 1331 megkeresés érkezett az MNB ügyfélszolgálatához. Az ügyfelek leggyakrabban a hitelezéssel, az életbiztosításokon kívüli biztosítási szolgáltatásokkal, valamint a behajtással és követeléskezeléssel kapcsolatos kérdéskörökkel fordultak a jegybankhoz. A kérelmek és megkeresések tematikus megoszlását a 7. ábra szemlélteti.

7. ábra
Kérelmek és ügyfélszolgálati megkeresések főbb szolgáltatás típus szerinti megoszlása
(2019. I. negyedév, db)

Forrás: MNB

A pénzügyi témákat feldolgozó **Pénzügyi Navigátor** kommunikációs eszközök 2018-ban új arculatot kaptak és folyamatos a pénzügyi fogyasztóvédelmi tájékoztatóanyagok grafikai és tartalmi átszerkesztése, ennek szellemében az első negyedévben 16 Pénzügyi Navigátor füzet frissült. A felhasználói élmény javítása, a pénzügyi információk hatékonyabb online megjelenése érdekében a fogyasztóvédelmi weboldalhoz új struktúra készült.

Az MNB a lakosság pénzügyi tudatosságának és pénzügyi kultúrájának fejlesztése érdekében Pénzügyi Navigátor Tanácsadó Irodahálózatot működtet. Az I. negyedévben 16 iroda üzemelt, a két megyeszékhely (Tatabánya, Zalaegerszeg) vonatkozásában indított közbeszerzési eljárás március 21-én zárult. A hálózat 2019. február hónaptól használja az egységes arculatot a print, valamint az online megjelenéseiben. A szakemberek a tárgyévben összesen 5.151 ügyfélmegkeresést kezeltek, továbbá 94 alkalommal szerveztek kitelepülést.

¹² Contract for Difference – AZ EURÓPAI ÉRTÉKPAPÍR-PIACI HATÓSÁG (EU) 2018/796 HATÁROZATA a különbözeti ügyletek Európai Unión belüli átmeneti korlátozásáról a 600/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 40. cikkével összhangban

Az időszakban két egyesület pályázott sikeresen az MNB-hez pénzügyi tudatosság növelését célzó program megvalósításával kapcsolatban egyedi támogatási kérelemmel.

Márciusban Pénzügyi Navigátor kampány hívta fel a figyelmet az egész éves tudatos költségvetés-tervezés jelentőségére, valamint az országosan elérhető Pénzügyi Navigátor Tanácsadó Irodahálózatra. A kampányidőszakban (2019. március 4-31.) a Pénzügyi Navigátor aloldalon regisztrált egyedi oldalmegtekintések száma 62.556 volt, ami közel kétszerese a kampányt megelőző azonos időszaknak.

5. Szanálás

Az MNB, mint szanálási hatóság 2019. I. negyedévében folytatta a Pénzügyi Stabilitási Tanács által elfogadott ütemezésnek megfelelően a szanálási tervek elkészítése, illetve folyamatos felülvizsgálata érdekében a szanálhatóság értékelésére irányuló eljárásokat. A szanálhatósági értékelés része annak vizsgálata is, hogy egy jövőbeni válsághelyzet esetén vannak-e jelentős akadályai az adott intézménynél vagy csoportnál követendő válságkezelési stratégiának (felszámolás vagy szanálás). Az MNB jogszabály alapján köteles konszolidált és egyedi szinten megfelelő mennyiségű és minőségű szavatoló-tőkére és a leírható vagy átalakítható kötelezettségek tartására irányuló minimumkövetelményt (MREL-követelmény) előírni, amely instrumentumok egy esetlegesen bekövetkező válsághelyzetben szükségessé váló veszteségviselés céljából leírhatók, illetve a szanálást követően irányadó tőkekövetelmény helyreállítása céljából tőkévé alakíthatók. A fenti folyamatok felméréséhez helyszíni ellenőrzésekre és adatszolgáltatások előírására is sor került a negyedév folyamán.

Az MNB, mint csoportszintű szanálási hatóság felülvizsgálta az illetékességi körébe tartozó jelentős határon átnyúló tevékenységet végző magyarországi székhelyű bankcsoport csoportszintű szanálási tervét és megkezdte az MREL-követelmény meghatározására irányuló munkáját. Az MNB a külföldi bankcsoportok magyarországi leánybankjai tekintetében is aktívan részt vesz a csoportszintű szanálási tervezésben és a konszolidált szintű, MREL-követelmény meghatározásában. Az MNB folyamatosan fejleszti a honlapján közzétett MREL policy alapján eljárásait és módszertanait.

Az első negyedévben a szanálási feladatkörében eljáró MNB vizsgálta, hogy fennállnak-e egy hazai kisbank vonatkozásában az intézmény szanálás alá vonásának feltételei. A szanálási feltételek vizsgálata során az MNB megállapította, hogy az adott intézmény esetében bekövetkezett a fizetéseképtelenség, nincs felügyeleti vagy piaci megoldás az intézmény helyzetének rendezésére. Ugyanakkor az intézmény mérete, rendszerkockázati kitettsége, a pénzügyi közvetítő rendszerben betöltött szerepe, és a rendszerből történő kivezetésének pénzügyi stabilitásra gyakorolt hatása nem jelentős, ennek megfelelően szanálását a közérdek nem indokolja. Így a szanálás elrendeléséhez szükséges jogszabályi feltételek nem teljesülnek együttesen, ezért a szanálás a helyzet kezelésére nem vehető igénybe.

Megvalósulhatott az elmúlt időszakban a szanálási vagyonkezelői feladatokat ellátó MSZVK Zrt. működésének fennmaradó feladataihoz mért racionalizálása, miután az MKB Bank 2015. évi szanálása során átvett követelés, illetve ingatlanállomány sikeres vagyonkezelésének eredményeként a Szanálási Alaptól 2015-ben felvett kölcsönét az eredeti, 2025-ös lejárat helyett 2018 során teljes egészében visszafizette.

Az MNB képviselői továbbra is részt vesznek a Szanálási Alap és az Országos Betétbiztosítási Alap (OBA) igazgatótanácsainak munkájában. Az első negyedév meghatározó feladata a Szanálási Alap tagintézményei által az Alapba fizetendő 2019. évi rendszeres éves díjai meghatározásának előkészítése a beérkezett adatszolgáltatások feldolgozása révén.

Az MNB a szanálási szakmapolitika nemzetközi alakításából is aktívan kiveszi a részét. Az Európai Bankhatóság (European Banking Authority – EBA) szanálási tervezéssel foglalkozó, a negyedév során felállított munkacsoportjában (Subgroup on Resolution Planning Preparedness – SGRPP) az MNB szanálási területének delegált képviselője munkacsoport elnöki feladatait látja el és ennek keretében az EBA MREL monitoring módszertanát felülvizsgáló szakértői csoportjában is jelentős feladatot vállalt a delegált szakértő. A szanálás végrehajtásával kapcsolatos kérdéseket tárgyaló munkacsoportokban (Subgroup on Resolution Execution – SGRE, Working Group on Operational Aspects of Valuation) elsősorban a hitelezői feltőkésítés szanálási eszköz alkalmazását elősegítő egységes gyakorlat kialakításában vállal szerepet. A munkacsoportok munkájának eredménye többek között a 2019. első negyedévében kiadott, a szanálási értékeléseket végző független értékelőkre vonatkozó szakmapolitikai anyagok körében az elsőként megjelent Valuation Handbook is.

6. Devizatartalékok

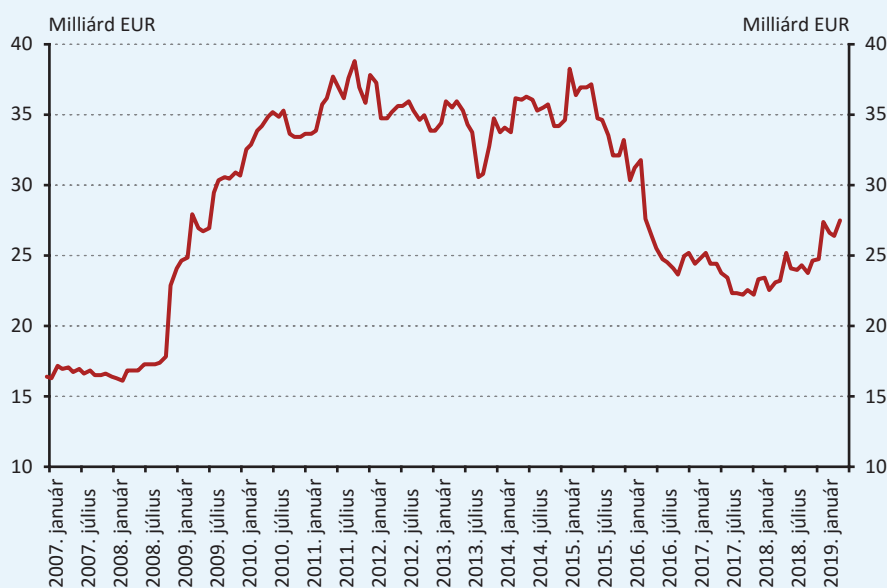
2019 első negyedévének végén az MNB hivatalos devizatartalékainak nagysága 27,5 milliárd euro volt, ami 74,7 millió euro növekedést jelent a 2018. december végi értékhez képest.

A devizatartalékok alakulását elsősorban az alábbi tételek befolyásolták az elmúlt negyedév során.

Az Államadósság Kezelő Központ (ÁKK) adósság törlesztési célú tételein belül a devizatartalékot mérsékelte egy euróban denominált kötvény visszavásárlások után fennmaradt mintegy 800 millió eurós januári lejáráta, illetve egy 500 millió USA dolláros kötvény márciusi törlesztése, amely a visszavásárlások következtében lejáratkori árfolyamon 400 millió eurót meghaladó összeget jelentett.

A tartalékok növekedése irányába hatott az Európai Bizottságtól ebben a negyedévben érkezett közel 800 millió euro összegű nettó transzfer, valamint az eurótól eltérő devizaeszközök, illetve az arany euróban kifejezett, 300 millió eurót meghaladó átértékelődése.

8. ábra
A devizatartalék nagyságának alakulása
(milliárd EUR)

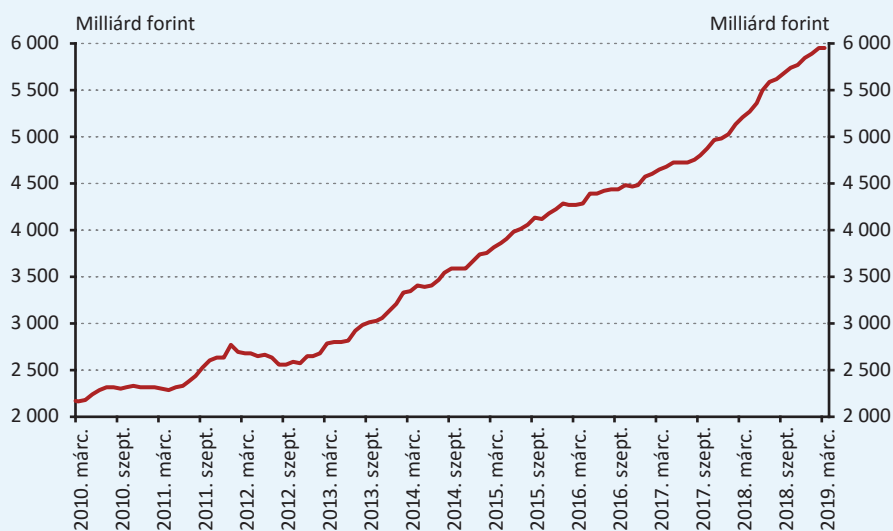
Forrás: MNB.

7. Készpénz-logisztikai tevékenység

A FORGALOMBAN LÉVŐ KÉSZPÉNZ

A forgalomban lévő készpénzállomány értéke 2019. március végén 5 912,3 milliárd forint volt. A szezonális hatások kiszűrésével az első negyedéves érték a 2018. év végi adathoz képest 2 százalékos növekedést mutat. Így az első negyedévben a készpénzállomány növekedése némileg megtorpant.

9. ábra
A forgalomban lévő készpénz értéke a gazdaságban

Forrás: MNB.

A FORGALOMBAN LÉVŐ BANKJEGYEK ÉS ÉRMÉK

A forgalomban lévő bankjegyek értéke 5 829,2 milliárd forint, mennyisége 511,7 millió darab volt 2019 első negyedévének utolsó napján. Ez értékben 15 százalékos, a mennyiséget tekintve pedig 8 százalékos növekedést jelent az előző év azonos időszakához képest. A növekedés elsősorban a húszezer forintosok esetében volt jelentősebb mértékű. A forgalomban lévő érmék értéke 73 milliárd forint, mennyisége 1887,3 millió darab volt 2019. március végén. Ez értékben és mennyiségben is 8 százalékos növekedést mutat az előző év első negyedévi adatához viszonyítva. A forgalombővülés valamennyi címletet érintette.

1. táblázat

Forgalomban lévő bankjegyek és érmék¹³

(2019. március 31.-i és 2018. március 31.-i adatok)

Bankjegyek	2019				2018			
	Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)		Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)	
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
20 000 forint	199,1	3 981,8	38,9	68,3	164,3	3 285,7	34,7	64,6
10 000 forint	157,8	1 578,1	30,8	27,1	154,7	1 546,8	32,6	30,4
5 000 forint	28,2	140,9	5,5	2,4	24,6	123,0	5,2	2,4
2 000 forint	23,3	46,6	4,6	0,8	22,2	44,4	4,7	0,9
1 000 forint	60,3	60,3	11,8	1,0	67,4	67,4	14,2	1,3
500 forint	43,0	21,5	8,4	0,4	40,9	20,4	8,6	0,4
Összesen	511,7	5829,2	100,0	100,0	474,0	5087,6	100,0	100,0
Érmék	Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)		Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)	
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
200 forint	154,2	30,8	8,2	42,3	140,6	28,1	8,0	41,6
100 forint	189,7	19,0	10,0	26,0	182,5	18,3	10,4	27,0
50 forint	187,3	9,4	9,9	12,8	166,8	8,3	9,5	12,4
20 forint	339,5	6,8	18,0	9,3	313,7	6,3	17,9	9,3
10 forint	386,4	3,9	20,5	5,3	361,2	3,6	20,6	5,3
5 forint	630,2	3,2	33,4	4,3	588,4	2,9	33,6	4,4
Összesen	1 887,3	73,0	100,0	100,0	1 753,1	67,5	100,0	100,0

Forrás: MNB.

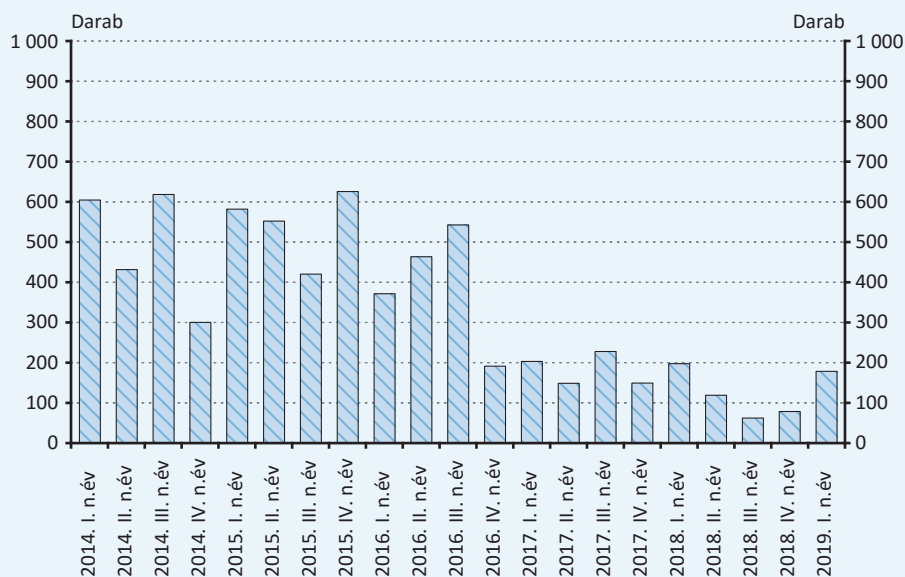
A KÉSZPÉNZHAMISÍTÁS MEGELŐZÉSÉT, VISSZASZORÍTÁSÁT SZOLGÁLÓ TEVÉKENYSÉG

2019 első negyedévének végén a készpénzforgalomból kiszűrt 174 darab hamisítvány mennyisége némileg alatta marad az egy évvel korábbi volumennek. A forinthez hasonló nemzeti valuták sorában a forint hamisítási adatai továbbra is igen kedvezőnek tekinthetők.

A lefoglalt forint hamisítványok döntő többsége a magasabb értékű címletek, főként a 10 000 és 20 000 forintos bankjegyek közül került ki. A hamisítások módszereit változatlanul az irodai sokszorosító eszközök (színes fénymásolók, printerek) használata jellemzi. A rátekintésre esetenként megtévesztőnek bizonyuló hamisítványok, úgy egyszerű érzékszervi vizsgálatokkal (tapintással, fény felé tartva átnézetben vagy mozgatással), mint a pénztárakban alkalmazott kombinált UV-A és UV-C lámpa alatti ellenőrzéssel kiszűrhetők.

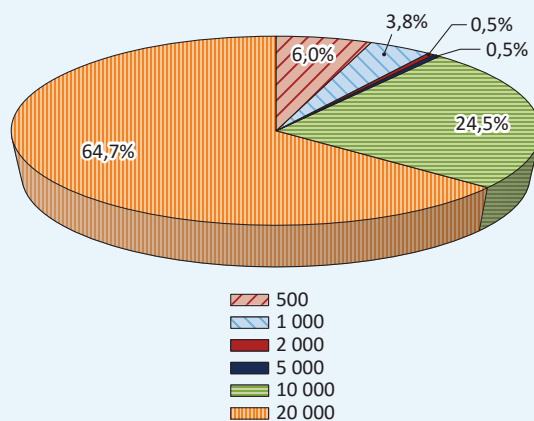
¹³ A táblázat nem tartalmazza a jegybank által kibocsátott emlékérmék és emlékbankjegyek állományát, melyek névértéken a forgalomban lévő fizetőeszközök közé tartoznak.

10. ábra
A forint hamisításának negyedévenkénti alakulása

Forrás: MNB.

11. ábra
A forintbankjegy-hamisítványok címletenkénti megoszlása 2019 első negyedévében

Forrás: MNB.

A hamis valuták előfordulása nem tekinthető jelentős mennyiségűnek, a jegybank szakértői 245 darab különböző valuta-hamisítványt, ezen belül 174 darab hamis eurobankjegyet vizsgáltak az év első negyedéve során.

MEGÚJULTAK A FORINT BANKJEGYEK

A Magyar Nemzeti Bank a 2014 és 2019 közötti időszakban megújította a korábban forgalomban lévő bankjegysorozatot és újratervezett, továbbfejlesztett, a pénzfeldolgozó gépek és automaták által támasztott készpénzforgalmi igényeknek jobban megfelelő, egyben a hamisítás ellen is korszerűen védett bankjegyeket bocsátott ki.

A jegybank a bankjegysorozat utolsó elemeként 2019. február 1-jén bocsátotta forgalomba a megújított 500 forintost. Ezek lendületesen terjednek a készpénzforgalomban, így a forgalomban levő 500 forintosok bankjegyek már 30 százaléka új címletekre cserélődött a negyedév végére. E bankjegyek azon túl, hogy képi megjelenésükben megújultak, a biztonsági elemeiket tekintve is korszerűbbek lettek. A jelenleg forgalomban levő régi 500 forintos bankjegyeket 2019. október 31-ig

lehet használni, ezt követően az MNB bevonja azokat, s a készpénzes vásárlások alkalmával 2019. november elsejétől már csak az új címletekkel fizethetünk.

Az MNB 2019. február 15-én jelentette be, hogy a bankjegycsere program lezárásaként ez év végével bevonja a 2014 előtt kibocsátott 10 000 forintos bankjegyeket, így 2020. január 1-től már csak a megújított 10 000 forintos bankjegyek lesznek használhatók a készpénzforgalomban. 2019. első negyedévének végén a forgalomban levő 10 000 forintosok 87 százalékát már a megújított címletek teszik ki.

EMLÉKÉRME-KIBOCSÁTÁS

A Magyar Nemzeti Bankról szóló törvény értelmében Magyarországon kizárólagosan az MNB jogosult bankjegy- és érme-kibocsátásra – ideértve az emlékbankjegyet és az emlékérmét is –, amelyek Magyarország törvényes fizetőeszközei, de nem szolgálnak forgalmi célokat. 2019 első negyedévében az MNB három témának szentelt emlékérmét.

2014-től minden nemesfémből készült emlékérmét olcsóbb alapanyagú, színesfém változatban is kibocsát az MNB, ezzel kedvezve azoknak az érdeklődőknek, akik egy-egy téma művészi megvalósítását mérsékeltebb áron szeretnék megvásárolni. Emellett az MNB és a Magyar Pénzverő Zrt. a fiatalabb korosztály érme gyűjtési kedvét kívánja ösztönözni azzal, hogy számukra is megfizethetővé teszi az emlékérméket. Így az egyes emlékérmé-témák a nemesfém érmék veretével azonos érme képpel, 2000 forintos névértékben, színesfém változatban is elkészülnek.

Emlékerme-kibocsátás Árpád-házi Szent Piroksa tiszteletére

A Magyar Nemzeti Bank Szent Piroksa tiszteletére 50 000 Ft névértékű arany és 2000 Ft névértékű színesfém emlékérmét bocsátott ki 2019. január 18-án az Árpád-házi magyar szenteket bemutató gyűjtemény második darabjaként.

Az előoldal központi motívuma a Szent Piroksa által alapított, az akkori világ legnagyobb kolostoraként épült konstantinápolyi Pantokrator kolostor. Kezdetből tartozott hozzá egy ötven ágyas karitatív kórház is, mely a későbbi arab és európai kórházak építéskor mintául szolgált. Az előlapon felső köriratban – kissé balra tolva – a „PANTOKRÁTOR KOLOSTOR” felirat, alsó köriratban, középen az 50000, illetve 2000 értékjelzés és az „Ft” felirat, balra a „BP.” verdejel, jobbra a „2019” verési évszám olvasható.

A hátlapon Szent Piroksa félméretű ábrázolása látható, kezében a kolostor alapító okiratával. Az érmeoldalt az isztambuli Hagia Sophia-ban található mozaik ihlette, melyet Szent Piroksa egyetlen hiteles ábrázolásaként tartunk számon. Szent Piroksa alakja mellett a bal oldalon magyar neve (Szent Piroksa), illetve születési és halálozási évszáma (1088-1134), jobb oldalon bizánci császárnéként viselt neve (Eiréné) olvasható, görög betűkkel írva. A Szent alakjától balra lent látható az emlékérmét tervező Király Fanni ötvösművész mesterjegye. Felső köriratban a MAGYARORSZÁG félkörirat olvasható.

Mindkét emlékerme átmérője 22 mm, széle sima. Az 50 000 forintos címletű emlékerme 986 ezrelék finomságú aranyból készült, súlya 6,982 gramm (2 dukát). A 2000 forintos címletű színesfém változat réz (75%), nikkel (4%) és cink (21%) ötvözetéből készült, súlya 4,2 gramm. Az arany emlékpénzből tükörfényes (proof) kivitelben 2000 darab, míg a színesfém változatból selyemfényes (BU) kivitelben 5000 darab készíthető.

Emlékérme- kibocsátás Benczúr Gyula születésének 175. évfordulója alkalmából

A Magyar Nemzeti Bank 10 000 Ft névértékű ezüst és 2000 Ft névértékű színesfém emlékermét bocsátott ki Benczúr Gyula születésének 175. évfordulója alkalmából. A 2019. január 28-án megjelent emlékermék a magyar képzőművészet kiemelkedő alakjait bemutató gyűjtői sorozatot gazdagítják.

„Benczúr Gyula” ezüst emlékérme

„Benczúr Gyula” színesfém emlékérme

Az emlékermék előoldalán, központi motívumként Benczúr Budavár visszavétele a töröktől 1686-ban című festményének egyik ikonikus alakja, a trombitás huszár jelenik meg. A millenniumi ünnepségre elkészült festményen Benczúr az ezeréves magyar történelem egyik meghatározó győzelmét jeleníti meg. A képen a korhű portrék és viseletek mellett, a festő hazafias gondolkodása is tetten érhető. Az előoldalon találhatóak továbbá az érmék kötelező alaki kellékei: a „MAGYARORSZÁG” felirat, a 10 000 illetve a 2000 „FORINT” értékjelzés, a 2019-es verési évszám és a BP. verdejegy.

Az emlékermék hátlapján szereplő Benczúr-portrét a Vasárnapi Ujság c. hetilap címlapján (1912. február 4.) megjelent fotó ihlette. A hátlap bal oldalán – mintegy a képbe simulva – egy Benczúr által gyakran megfestett puttó-motívum jelenik meg, melynek forrása az 1893-as Ámor rózsákkal című festmény. A kibocsátás apropójára utal a „BENCZÚR GYULA”, valamint a művész születési és halálozási évszámát jelölő „1844-1920” felirat. Az emlékermét tervező Horváth Andrea iparművész mesterjegye Benczúr ruházatába rejtve jelenik meg.

Mindkét emlékpénz átmérője 37 mm, széle recézett. A 10 000 forintos címletű emlékérme 925 ezrelék finomságú ezüsből készült, súlya 24 gramm. A 2000 forintos címletű színesfém változat réz (75%) és nikkel (25%) ötvözetéből készült, súlya 23,7 gramm. Az ezüst emlékpénzből tükörfényes (proof) kivitelben, a színesfém változatból selyemfényes (BU) kivitelben 5000-5000 darab készíthető.

Emlékérme-kibocsátás Munkácsy Mihály születésének 175. évfordulója alkalmából

„Munkácsy Mihály” ezüst emlékérme

„Munkácsy Mihály” színesfém emlékérme

A Magyar Nemzeti Bank 2019. február 20-án 10 000 Ft névértékű ezüst és 2000 Ft névértékű színesfém emlékermét bocsátott ki Munkácsy Mihály megnevezéssel a magyar képzőművészet kiemelkedő alakjait bemutató sorozat részeként.

Az előoldal központi motívuma Munkácsy Mihály Krisztus Pilátus előtt című festményének érmére adaptált részlete. A festmény Munkácsy Jézus szenvedéstörténetét feldolgozó műveinek – a Krisztus-trilógiának – első darabjaként 1881-ben készült el. Az előoldalon találhatóak még a pénzermék kötelező alaki kellékei: a „MAGYARORSZÁG” felirat, a 10 000 illetve 2000 „FORINT” értékjelzés, a 2019-es verési évszám és a „BP.” verdejegy.

A tematikai oldal központi motívumát a festőművész 1896-os önarcképe ihlette, melyet kiegészítenek a felső negyedköriratként olvasható MUNKÁCSY felirat, valamint a művész születési és halálozási évét jelölő 1844–1900 évszámok. A motívumba rejtve, a paletta részeként jelenik meg az emlékérmét tervező Kereszthury Gábor iparművész mesterjegye.

Mindkét emlékpénz átmérője 37 mm, széle recézett. A 10 000 forintos címletű emlékérmé 925 ezrelék finomságú ezüsből készült, súlya 24 gramm. A 2000 forintos címletű színesfém változat réz (75%) és nikkel (25%) ötvözetéből készült, súlya 23,7 gramm. Az ezüst emlékpénzből tükörfényes (proof) kivitelben, a színesfém változatból selyemfényes (BU) kivitelben 5000-5000 darab készíthető.

8. Pénzforgalom és értékpapír-elszámolás

AZONNALI FIZETÉSI RENDSZER LÉTREHOZÁSA

2019 elején az eredeti terveknek megfelelően megkezdődött az azonnali fizetési rendszer központi infrastruktúráján az új szolgáltatás országos tesztelése, a központi infrastruktúra fejlesztései pedig az utolsó szakaszba léptek a GIRO és az MNB oldalán egyaránt. Az első negyedév önkéntes tesztelési időszakába fokozatosan az összes jövőbeni rendszertag bekapcsolódott, és a szereplők túlnyomó többsége március végéig sikeresen küldött és fogadott tranzakciókat. A banki tesztelések és fejlesztések hatékony támogatása érdekében az MNB és a GIRO a Bankszövetség által szervezett konzultációkon heti rendszerességgel egyeztetett a bankokkal a nyitott kérdéseiket. Ezzel párhuzamosan megkezdődött a működést szabályozó üzletszabályzatok és szerződések kidolgozása is, amelyek egyeztetése egy munkacsoport keretében történt meg. Az azonnali fizetési rendszerre épülő fizetési és adatbeviteli szolgáltatások közötti átjárhatóság megteremtése érdekében az MNB útmutatókat készít a piaci szereplők részére. Az útmutatókkal kapcsolatos konzultációk folytatódtak az első negyedévében, az MNB pedig a visszajelzések figyelembe vételével fogja véglegesíteni azok tartalmát.

MÓDOSULT A PÉNZFORGALMI MNB RENDELET

2019. február 21-én kihirdetésre került a pénzforgalom lebonyolításáról szóló 35/2017.(XII. 14.) MNB rendeletet (MNBr.) módosító 10/2019. (II. 21.) MNB rendelet. Az MNBr. módosítására elsősorban az azonnali fizetési szolgáltatással összefüggésben került sor, 2019. július 1-jei hatályba lépéssel, mivel az országos projekt megvalósítása folyamán, valamint az érintett piaci szereplőktől kapott állásfoglalás kérések alapján több olyan javaslat, illetve kérdés vetődött fel, amelyek indokolták, illetve szükségessé tették az MNBr. módosítását. Az MNBr. módosítása kiterjedt az időközben történt jogszabályváltozásokkal való összhang megteremtésére is, ami a csekkbeszedéssel kapcsolatos rendelkezések kiegészítését, valamint néhány, alapvetően technikai jellegű módosítást igényelt.

PÉNZFORGALMI ÁLLÁSFOGLALÁSOK ÉS ELLENŐRZÉSEK

Az első negyedév során a jegybank hitelintézetektől és egyéb gazdasági társaságoktól érkezett megkeresések alapján közvetlenül 8 pénzforgalmi tárgyú állásfoglalást, illetve szakmai véleményt adott ki, amelyek közül 4 állásfoglalás a 2019. szeptember 14-től alkalmazandó erős ügyfélhitelesítéssel kapcsolatos rendelkezések értelmezésére irányult. Emellett az MNB a honlapján a pénzforgalmi irányelven alapuló rendelkezések értelmezésére indított „Gyakori kérdések és válaszok” oldalon összesen 12 alkalommal tette közzé frissített, illetve új állásfoglalását vagy szakmai véleményét.

2019 első negyedévében a pénzforgalmi ellenőrzés tárgykörében három új hatósági eljárást indított a jegybank, közülük kettőnél a helyszíni ellenőrzés már megtörtént. Ezen időszakban két korábban indult eljárás került lezárásra, az egyik esetében az előírt intézkedések mellett 7 millió forint bírság is kiszabására került. Ezen felül az MNB korábbi határozatában foglaltak határidőre történő teljesítésének elmulasztása miatt egy esetben ismételt kötelezésre került sor, amely esetben az ismételt határozat 5 millió forint bírságot tartalmazott.

A PSD2 ALKALMAZÁSÁBAN AZ ÁTMENETI IDŐSZAKNAK HAMAROSAN VÉGE ÉS EZZEL SZÁMOS KAPCSOLÓDÓ FELADAT ELVÉGZÉSE A VÉGSŐ FÁZISBA KERÜLT

Ez az időszak alapvetően a Pénzforgalmi irányelv egységes értelmezésének kialakításáról, az ehhez kapcsolódó részletszabályok kidolgozásáról és implementálásáról szólt. Ennek megfelelően 2019. szeptember 14-étől minden olyan számlavezető pénzforgalmi szolgáltató, amely online hozzáférhető számlákkal rendelkezik, köteles olyan biztonságos kommunikációra alkalmas kapcsolatot (interfész) kialakítani, amely lehetővé teszi, hogy a pénzforgalmi piac új szereplői, az ún. harmadik fél szolgáltatók biztonságos csatornán keresztül tudjanak kommunikálni az ügyfelük számláját vezető pénzforgalmi szolgáltatóval. Az interfész biztosítása érdekében a számlavezető pénzforgalmi szolgáltatóknak már 2019. március 14-től

– illetve, ha a hozzáférési interfész piaci megjelenésének 2019. szeptember 14-ét követő, akkor annak céldátuma előtt 6 hónappal – biztosítaniuk kell, hogy az interfész dokumentációjuk díjmentesen rendelkezésre álljon az engedélyezett/bejelentett harmadik fél szolgáltatók számára, valamint azt, hogy a dokumentáció összefoglalója nyilvánosan elérhető legyen a weboldalukon. Továbbá, ezen határidők szerint a számlavezető pénzforgalmi szolgáltatóknak biztosítaniuk kell az interfész kapcsolat és a működés tesztelése céljából támogatással együtt egy tesztelési eszközt, annak érdekében, hogy a fizetés-kezdemenyvezési, számlainformációs és kártyaalapú készpénz-helyettesítő fizetési eszközt – ide nem értve az elektronikuspénzt – kibocsátó pénzforgalmi szolgáltatók tesztelni tudják a pénzforgalmi szolgáltatás felhasználóknak történő nyújtásához használt szoftvereiket és alkalmazásaikat. Az MNB folyamatosan figyelemmel kíséri az interfész leírások határidőben történő közzétételét és ennek ellenőrzését a pénzforgalmi ellenőrzések keretében végzi.

Dedikált interfész esetén azonban a számlavezető pénzforgalmi szolgáltatónak tartalékmechanizmust is biztosítaniuk kell, melynek az a célja, hogy az interfész gyengébb teljesítménye esetén, minőségével ne hozhassa hátrányos helyzetbe az új szolgáltatókat. A tartalékmechanizmus kötelezettsége alól viszont az MNB az erős-ügyfélhitelesítés RTS¹⁴-ben meghatározott feltételek teljesülése esetén erre irányuló kérelem alapján felmentést adhat. A mentesítés feltételei kapcsán az egységes tagállami jogalkalmazás elősegítése céljából az EBH elkészítette a tartalék mechanizmus alóli mentesítésről szóló EBA iránymutatást, melynek hazai implementálása MNB ajánlás formájában folyamatban van.

A PSD2 miatti új nemzetközi adatigények miatt az új adatszolgáltatások kialakítása és a meglévők átalakítása is a végső fázisba került. Ezzel a pénzforgalmi szolgáltatók egy átláthatóbb, integrált és kellően rugalmas adatstruktúrában tehetnek eleget a súlyos eseményekkel, visszaélésekkel, hitelesítéssel és kivételkezeléssel valamint a működési és biztonsági kockázatokkal, továbbá az e kockázatok mérséklésére alkalmazott intézkedések és a kapcsolódó ellenőrzési mechanizmusok megfelelőségével kapcsolatos jelentési kötelezettségeiknek az új nemzetközi adatigényeknek megfelelő bontásban és struktúrában.

PÉNZFORGALOMMAL ÉS FIZETÉSI RENDSZEREKKEL KAPCSOLATOS PUBLIKÁCIÓK

2019 februárjában megjelent Kajdi László, Sin Gábor és Varga Lóránt „A hazai lakossági pénzforgalmi szolgáltatások árázása nemzetközi összehasonlításban” című tanulmánya. Az elemzésben megállapításra került, hogy a magyar lakossági ügyfelek jövedelemarányos pénzforgalmi költsége a tranzakciós illetéket kiszűrve is kimagasló európai összehasonlításban. A szerzők szerint a belföldi átutalások magas díjterhelése és kedvezőtlen szerkezete nagymértékben hátráltatja a hazai elektronikus fizetések és ezen keresztül az egész gazdaság fejlődését. A hazai bankok által széleskörűen alkalmazott minimumdíjak és sok esetben nagyszámú értékáramos díjak pedig különösen az azonnali fizetés bevezetését követően lehetnek majd károsak az elektronikus pénzforgalom terjedésére nézve. A tanulmány készítői azzal a javaslattal élnek, hogy az európai trendekkel összhangban a magyarországi pénzforgalmi szolgáltatók is minden hazai lakossági ügyfelük számára alapszolgáltatásként biztosítsák a jövőben, hogy ügyfeleik a havi számlavezetési díj megfizetése ellenében korlátlan számú és összegű átutalást indíthassanak.

KONFERENCIÁK ÉS SZAKMAI ELŐADÁSOK

A jegybank az első negyedév során két szakmai előadást tartott, amelyek témája a Pénzforgalmi irányelvet (PSD2¹⁵) a hazai jogba átültető szabályozás bemutatása, valamint a PSD2 kapcsán bevezetendő új informatikai biztonsági követelmények voltak.

¹⁴ Az (EU) 2015/2366 európai parlamenti és tanácsi irányelvnek az erős ügyfél-hitelesítésre, valamint a közös és biztonságos nyílt kommunikációs standardokra vonatkozó szabályozástechnikai standardok tekintetében történő kiegészítéséről szóló 2017. november 27-i (EU) 2018/389 felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet

¹⁵ PSD2: a belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról és a 2002/65/EK, a 2009/110/EK és a 2013/36/EU irányelv és a 1093/2010/EU rendelet módosításáról, valamint a 2007/64/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2015/2366 számú európai parlamenti és tanácsi irányelv

9. Az MNB statisztikai tevékenysége

MONETÁRIS ÉS PÉNZÜGYI STABILITÁSI STATISZTIKA

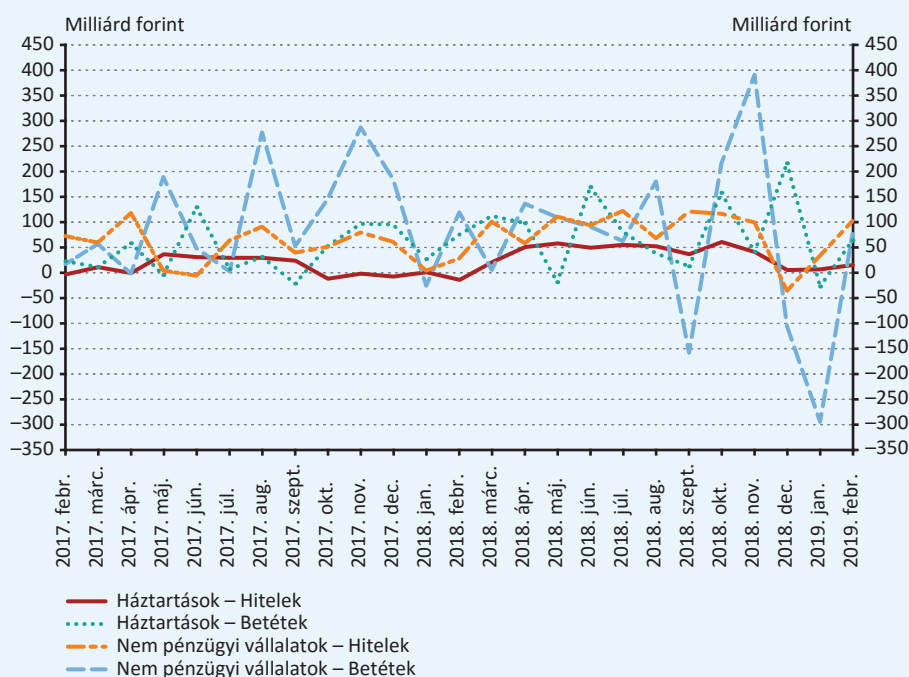
Az MNB havonta publikálja a hitelintézetek összevont mérlegének főbb számait. A 2019. februári adatok alapján készített statisztikák 2019. április 3-án jelentek meg.

A szezonálisan nem igazított adatok szerint mind a háztartások, mind a nem pénzügyi vállalatok a 2018. december – 2019. február időszakban nettó hitelfelvevők voltak. Összességében a hitelek állománya tranzakcióból eredően a vizsgált három hónapban a háztartások esetén 30,3 milliárd forinttal, a nem pénzügyi vállalatok esetén 103,5 milliárd forinttal nőtt.

A szezonális hatástól meg nem tisztított tranzakciós adatok alapján a háztartások tekintetében mindhárom vizsgált hónapban nettó betételhelyezés volt megfigyelhető, míg a nem pénzügyi vállalatok tekintetében 2018 decemberében és 2019 januárjában nettó betétkivonás, míg 2019 februárjában nettó betételhelyezés történt. A betétállomány tranzakcióból eredően a vizsgált három hónapban összességében a háztartások esetén 254,7 milliárd forinttal nőtt, míg a nem pénzügyi vállalatok tekintetében 322,7 milliárd forinttal csökkent.

12. ábra

A háztartások és a nem pénzügyi vállalatok hitel- és betéttranzakciói a szezonálisan nem igazított adatok alapján

Forrás: MNB.

Szintén 2019. április 3-án jelent meg a nem pénzügyi vállalati és háztartási hitel- és betétkamatlábakról szóló havi sajtóközlemény.

A közzétett adatok szerint a háztartások által a vizsgált időszak (2018. december – 2019. február) alatt elhelyezett forintbetétek átlagos kamatlába nem változott, míg az eurobetétek kamatlába kismértékben nőtt az előző negyedévhez

viszonyítva¹⁶. A háztartásoknak nyújtott forint lakáscélú hitelek átlagos hitelköltség mutatója csökkent, míg a személyi hitelek esetében enyhén emelkedett a vizsgált időszakban.

A nem pénzügyi vállalati szektor esetében a legfeljebb 1 éves kamatfixálású 1 millió euro érték alatti új forinthitelek kamatlábainál csökkenés, míg az eurohiteleknél emelkedés volt megfigyelhető. Az 1 millió euro érték feletti kategóriában emelkedés volt tapasztalható a vizsgált időszakra vonatkozó forint- és eurohitelek átlagkamatában.

FELÜGYELETI STATISZTIKA

Az MNB 2019. március 12-én interaktív formában megújult módszertan alapján, konszolidált szemléletben publikálta a hitelintézetek összesített prudenciális adatait 2015-től 2018 végéig bezárólag.

Az MNB által felügyelt 13 bankcsoportból, 13 egyedi hitelintézetből és 2 prudenciális szempontból hitelintézetnek minősülő pénzügyi vállalkozásból, valamint 9 fióktelepből álló hitelintézeti szektor 42.111 milliárd forintot kitevő konszolidált eszközállománya az elmúlt három év alatt átlagosan évi 7,3 %-kal bővült. Az eszközök között a legnagyobb részarányt képviselő hitelállomány a 2015 végi 21.976 milliárd forintról, 2018 végére 25.439 milliárd forintra, a három év alatt összesen 15,8 %-kal nőtt. A betétállomány stabilan 80 % körül részesedett a forrásállományból.

A bankszektor 2018-ban konszolidált szinten elért 648,3 milliárd forintos nettó tárgyévi eredménye 9,6 %-kal lett magasabb az előző évinél. Az 56,6 milliárd forintos növekményben domináns szerepe volt a működési bevétel 19,0 %-os növekményének, amelynek valamennyi kiemelt komponense magasabb volt 2018-ban, mint 2017-ben. A növekvő saját tőke- és eszközállománnyal összhangban, a magasabb eredmény nem párosult a jövedelmezőségi mutatók számottevő emelkedésével: a tőkearányos jövedelmezőség (RoE) 13,2 %-ról 13,4 %-ra nőtt, az eszközányos jövedelmezőség (RoA) pedig lényegében 1,5 %-on stagnált, miközben a költség-hatékonyság kismértékben javult, a költség/bevétel hányados (CIR) 64,8 %-ról 62,8 %-ra csökkent. A veszteséges bankok száma a 2015. évi 14-ről 3-ra csökkent, míg az 1 % fölötti eszközányos nyereséget elérő bankok száma 9-ről 12-re emelkedett. A nemteljesítő hitelek állománya az elmúlt 3 év alatt több mint felére, 1.611 milliárd forintra, a nem teljesítő hitelek aránya közel harmadára, 5,4 %-ra csökkent.

Az MNB 2019. február 22-én publikálta a pénztárak, 2019. március 8-án pedig a biztosítók 2018. IV. negyedévi prudenciális adatait.

Az önkéntes nyugdíjpénztári vagyon 1.403,3 milliárd forintot tett ki 2018. IV. negyedév végén, mely az előző év azonos időszaki értékéhez képest 0,8%-os növekedést mutat. Az önkéntes nyugdíjpénztári valamint az egészség- és önszegélyező pénztári taglétszámban is kis mértékű csökkenés figyelhető meg az előző év végéhez viszonyítva. A magánnyugdíjpénztáraknál jelentős változás nem történt.

2018. IV. negyedév végén a biztosítóintézetek szerződésállománya 13.917.575 db volt, mely 3,6%-os emelkedést mutat az egy évvel korábbihoz viszonyítva, ezzel egyidejűleg a IV. negyedévi díjbevétel 247,2 milliárd Ft, ami 1%-os növekedést jelent az egy évvel korábbihoz képest. A Szolvencia II szabályozórendszer alapján a biztosítóintézetek szektorszintű szavatoló tőke feltöltöttségi szintje 220,9%, mely az előző év azonos időszakához képest 4,5 százalékpontos csökkenést jelent.

FIZETÉSIMÉRLEG-STATISZTIKÁK

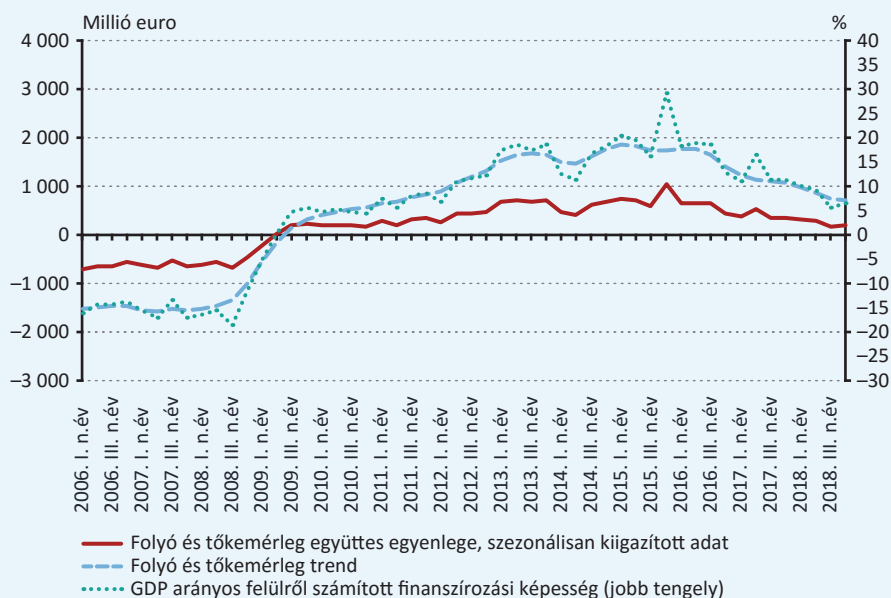
Az MNB 2019. március 25-én első alkalommal publikálta a 2018. IV. negyedéves fizetésimérleg-statisztikákat, valamint revideálta a 2016., 2017. éves és 2018. I-III. negyedéves adatokat.

2018 IV. negyedévében a külfölddel szembeni nettó finanszírozási képesség (a folyó fizetési mérleg és a tőkemérleg együttes egyenlege) kiigazítás nélküli értéke 100 millió euro (32 milliárd forint) volt. A szezonális hatások kiszűrésével a mutató 651 millió euro (210 milliárd forint), a negyedéves GDP 1,9 %-a.

¹⁶ A kamatláb ebben az elemzésben a teljes vizsgált időszakra vonatkozó átlagkamatlábát jelenti.

13. ábra

A külfölddel szembeni nettó finanszírozási képesség millió euróban (bal tengely) és a negyedéves GDP arányában (jobb tengely)

Forrás: MNB.

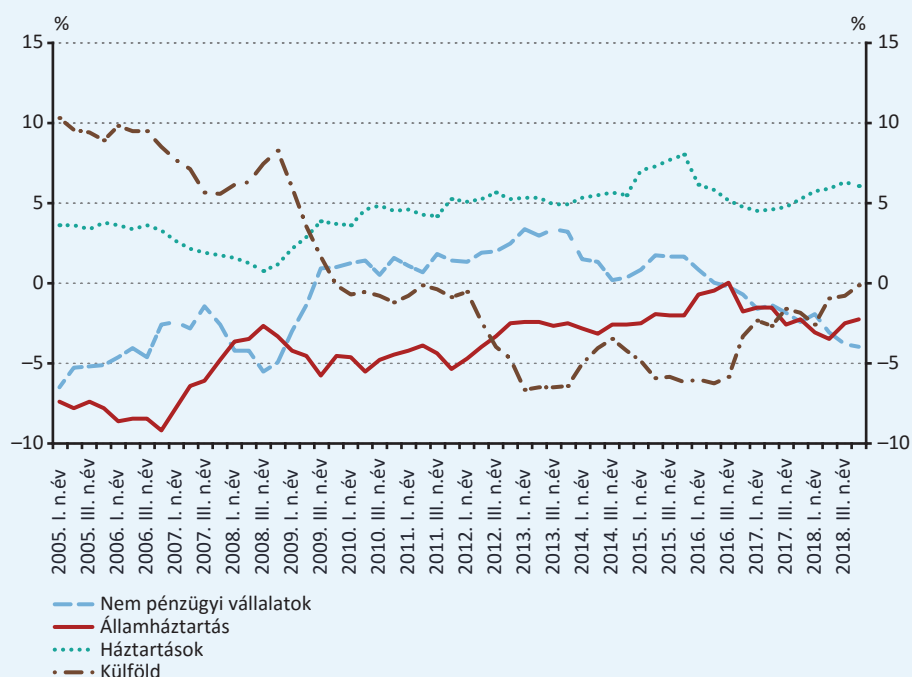
2018. december végén a jegybanki tartalékok értéke 27,4 milliárd euro volt. A közvetlentőke-befektetésen belül elszámolt adósságot nem tartalmazó nemzetgazdasági nettó adósságállomány 2018. december végén 11,6 milliárd euro (az utolsó négy negyedéves GDP arányában 8,8 %) volt.

PÉNZÜGYI SZÁMLÁK

Az MNB 2019. április 1-én jelentette meg a 2018. év egészére vonatkozó teljes körű pénzügyi számláit, amely egyrészt tartalmazta az államháztartás és a háztartások február közepén közölt előzetes adatainak frissítését, valamint bemutatta a pénzügyi és nem pénzügyi vállalatok, a nonprofit intézmények és a külföld pénzügyi vagyonát és finanszírozási folyamatait is. Ennek alapján az államháztartás nettó finanszírozási igénye a GDP 2,3 %-át tette ki, a háztartások nettó finanszírozási képessége a GDP 6,0 %-át, a nem pénzügyi vállalatok nettó finanszírozási igénye a GDP 4,0 %-át, a külföld nettó finanszírozási igénye pedig a GDP 0,1 %-át érte el 2018-ban.

14. ábra
A fő szektorok nettó finanszírozási képessége a GDP arányában

(utolsó négy negyedév egyenlege/utolsó négy negyedév GDP-je)

Forrás: MNB.

A teljes körű pénzügyi számlák publikálásával egyidejűleg az MNB a Központi Statisztikai Hivatallal és a Nemzetgazdasági Minisztériummal együttműködve elkészítette az Európai Bizottságnak szóló EDP-jelentést, amely a 2015-2018 közötti időszak államháztartási hiányára és adósságára vonatkozóan tartalmaz részletes statisztikai adatokat. Az intézmények közötti munkamegosztás alapján az MNB az államadóssággal és az államháztartás finanszírozásával kapcsolatos adatösszeállítást és adatszolgáltatást végzi. Az EDP jelentésben az államháztartás Eximbankkal együtt számított adatai kerültek feltüntetésre az Eurostat módszertani döntésének megfelelően. Az így módon számított bruttó, névértékes adósság a GDP 70,8 %-át tette ki 2018 végén, amely 1,8 %-kal magasabb a pénzügyi számla statisztikában publikált adósságmutatónál.

IDŐKÖZI JELENTÉS

2019. április 30.

Nyomda: Pauker–Prospektus–SPL konzorcium
8200 Veszprém, Tartu u. 6.

mnb.hu

©MAGYAR NEMZETI BANK

1054 BUDAPEST, SZABADSÁG TÉR 9.